

T. C.

GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN YAZ SPOR OKULLARINDA
YÜZME SPORUNA YÖNELME NEDENLERİ VE BEKLENTİLERİ
(GAZİANTEP İLİ ÖRNEĞİ)**

Taner DAĞLIOĞLU
YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Uğur ABAKAY

Gaziantep
2012

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN YAZ SPOR OKULLARINDA YÜZME
SPORUNA YÖNELME NEDENLERİ VE BEKLENTİLERİ
(GAZİANTEP İLİ ÖRNEĞİ)

Taner DAĞLIOĞLU

Tez Savunma Tarihi: 03.01.2012
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Mehmet TARAKÇIOĞLU
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Bu tez çalışmasının bir “Yüksek Lisans” derecesi için uygun ve yeterli bir çalışma olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Ali GÜR
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Başkanı

Bu tez tarafımca okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir “Yüksek Lisans” tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Uğur ABAKAY
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımca okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir “Yüksek Lisans” tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Jürisi

İmzası

Prof. Dr. Ali GÜR

Prof. Dr. Mehmet ÖZASLAN

Doç. Dr. Ercan MADENCİ

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Yaşar ŞİMŞEK

Yrd. Doç. Dr. Uğur ABAKAY

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarımı ihlal edici bir davranışımın olmadığı beyan ederim.

Taner DAĞLIOĞLU

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimin süresince bilgi ve tecrübesiyle bana yol gösteren ve destek olan değerli hocam Prof. Dr. Mehmet ÖZASLAN'a, tez çalışmam sürecinde engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım danışmanım sayın Yrd. Doç. Dr. Uğur ABAKAY'a içten teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamın her aşamasında yanımda olan ve bilgilerini paylaşan değerli hocam Yrd.Doç.Dr. Önder DAĞLIOĞLU'na, tezimin istatistiklerinin yapımı aşamasında yardımlarını esirgemeyen Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Sosyal Tıp birim uzmanı sayın Mustafa IŞIK'a, alan taraması ve literatür oluşumunda yardımlarını esirgemeyen kıymetli Burcu DİRLİK'e, değerli arkadaşlarım Mustafa ÖZDAL'a, Yasin EROĞLU'na ve doğduğum günden bugüne kadar maddi ve manevi desteklerini hep yanımda hissettiğim sevgili aileme teşekkürlerimi borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
TEŞEKKÜR	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ	vii
ÖZET	1
ABSTRACT	2
1. GİRİŞ VE AMAÇ	3
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. Spor.....	5
2.1.1. Sporun psikolojik etkileri.....	7
2.1.2. Sporun fizyolojik etkileri	8
2.1.3. Sporun sosyal etkileri.....	10
2.1.4. Sportif faaliyetlere katılımı etkileyen faktörler	10
2.2. Yüzme Spor.....	13
2.2.1. Yüzme sporunun tarihçesi.....	14
2.2.2. Yüzme sporunun özellikleri	15
2.2.4. Yüzmenin fizyolojisi.....	16
2.2.4.1. Kalp-dolaşım sistemi üzerindeki etkileri	16
2.2.4.2. Solunum sistemi üzerindeki etkileri	17
2.2.4.3. Sinir sistemi üzerindeki etkileri.....	17
2.2.4.4. Kas-iskelet sistemi üzerindeki etkileri	18
2.3. Sosyal Yapı, Sosyal Rol ve Sosyalleşme	18
2.4. Spor ve Sosyalleşme	23
2.4.1. Sporda yönelme	25
2.4.2. Spora yönelme ve elit sporcu olma.....	28
2.4.3. Spora yönelme ve sosyal çevre	29
2.4.4. Spora yönelme ve aile	30
2.4.5. Spora yönelme ve yakın çevre.....	32
2.4.6. Spora yönelme ve okul-iş çevresi.....	33
2.4.7. Spora yönelme ve toplum-kitle iletişimi.....	34

2.4.8. Spora yönelme ve spor tesisleri.....	35
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	36
3.1. Araştırmanın Yöntemi	36
3.2. Evren ve Örneklem.....	37
3.3. Veri Toplama Teknikleri	38
3.4. Verilerin İstatistiksel Analizi	38
4.BULGULAR.....	39
5.TARTIŞMA VE SONUÇ	42
5.1. Çalışmada Yer Alan Öğrencilerin Yaz Spor Okullarında Yüzme Branşına Yönelme Nedenlerine İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi.....	42
5.2. Çalışmada Yer Alan Öğrencilerin Yaz Spor Okullarında Yüzme Branşı İle Uğraşma Nedenlerine İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi.....	45
5.3. Çalışmada Yer Alan Öğrencilerin Yaz Spor Okullarında Yüzme Branşından Beklentilerine İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi.....	47
6. KAYNAKLAR.....	50
7.EKLER	56
ÖZGEÇMİŞ.....	57

TABLolar LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 3.1. Araştırma grubunun demografik özelliklerinin dağılımı	37
Tablo 4.1. Araştırma grubunun yüzme branşına yönelmelerinde etkili olan unsurlara ilişkin görüşlerinin dağılımı	39
Tablo 4.2. Araştırma grubunun yüzme branşı ile uğraşma nedenlerine ilişkin görüşlerinin dağılımı.....	40
Tablo 4.3. Araştırma grubunun yüzme branşından beklentilerine ilişkin görüşlerinin dağılımı.....	41

ÖZET

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN YAZ SPOR OKULLARINDA YÜZME SPORUNA YÖNELME NEDENLERİ VE BEKLENTİLERİ (GAZİANTEP İLİ ÖRNEĞİ)

Taner DAĞLIOĞLU

Yüksek Lisans Tezi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Uğur ABAKAY
Ocak 2012, 57 sayfa

İnsanlar hayatlarını toplumsal ilişkiler çerçevesinde sürdüren canlılardır. Kişiler zamanla toplumu terk edip toplum dışı kalsalar bile toplum yine de kendini devam ettirir ve sahip olduğu özellikleri sosyalleşme aracılığıyla yeni kişilere aktarır. Sosyalleşme ailede başlar okul ve arkadaş çevresiyle devam edip hayatın her aşamasında varlığını sürdürür. Buradan hareketle sosyalleşmelerinde etken olduğunu düşündüğümüz yaz spor okullarına katılan ilköğretim öğrencilerinin yüzme branşına yönelme, uğraşma ve beklentilerini belirlemek amacıyla bu çalışma yapılmıştır. Çalışma, 2011 yılı yaz sezonunda Gaziantep ilinde yaz spor okullarına iştirak eden 160 (106 erkek, 54 kız) ilköğretim öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Araştırmada “Anket Survey” tekniği kullanılmıştır. Araştırmada belirlenen amaçlara ulaşabilmek için konu ile ilgili literatür taraması yapılarak, benzer araştırma örneklerinde yararlanılarak anket formu oluşturulmuştur. Anketin güvenilirlik hesaplaması yapılmış ve güvenilirlik katsayısı $\alpha = 0.851$ bulunmuştur. Anketten elde edilen veriler öncelikle bilgisayar ortamına aktarılmış, daha sonra da SPSS 16,0 paket programından yararlanılarak hesaplamalar yapılmıştır. Verilerin analizinde yüzde frekans testi yapılmıştır. Sonuçta; öğrencileri yüzme branşına yönlendiren unsurların başında anne ve babanın etkisi birinci sırada yer alırken, yüzmeyi öğrenmedeki etkisi 2.sırada yer alarak ortalamalar çok yüksek çıkmıştır. Diğer etkenleri orta ve düşük düzeyde çıktığı tespit edilmiştir. Uğraşma nedenlerine ilişkin görüşlerine baktığımızda birinci sırada yüzme branşını sevmek etkeninin çıktığını, beklentilerine ilişkin görüşlerinde ise sağlıklı olmak ve sağlığını korumak maddesinin çok yüksek değerle birinci sırada yer aldığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beklenti, Sosyalleşme, Spor Okulları, Yönelme, Yüzme.

ABSTRACT

EXPECTATIONS AND TENDING ON SWIMMING OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN SUMMER SCHOOLS (SAMPLE OF GAZİANTEP CITY)

Taner DAĞLIOĞLU

MSc Thesis, Department of Physical Education and Sport

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Uğur ABAKAY

January 2012, 57 pages

People are living things who maintain their lives. Even if some people leave society in time and get away from it, they still maintain life and transfer its features to new people through socialization. Socialization begins in the family, continues with school life and friendship and exists at every stage of life. Starting from this point, this study was made in order to determine the expectations, tendencies and efforts of primary school students who participating in summer sports school, which we think is a factor for students to socialize better. This study was conducted on 160 primary school students (106 male, 54 female) who joined in the summer sports schools in Gaziantep in 2011. "Survey" technique was used in this study. In order to achieve the goals in the survey, a questionnaire form was prepared through literature review about the topic and by benefiting from similar research samples. The reliability of the questionnaire was calculated and the reliability was found $\alpha = 0.851$. The data obtained from the questionnaire was initially transferred to computer environment and later analyses were done by using SPSS 16.0 package program. In the analyses of the data, Frequency. The results revealed that the first factor directing children to swimming was their parents attitudes their own attitudes and desires to learn how to swim. The mean scores of these two factors were the highest and the mean scores of other factors were found medium or low. When it comes to their ideas about the reasons of their efforts, the love of swimming was the first factor; however the first factor related to their expectations was found as being healthy and keeping it for a long time.

Key Words: Expectations, Socialization, Sport Schools, Tending to Sport, Swimming

1. GİRİŞ ve AMAÇ

İnsanlar hayatlarını toplumsal ilişkiler çerçevesinde sürdüren canlılardır. Kişiler zamanla toplumu terk edip toplum dışı kalsalar bile toplum yine de kendini devam ettirir ve sahip olduğu özellikleri sosyalleşme aracılığıyla yeni kişilere aktarır. Sosyalleşme ailede başlar okul ve arkadaş çevresiyle devam edip hayatın her aşamasında varlığını sürdürür. Sosyalleşen kişiler diğer bireylerle ilişki kurarak sosyal bir grup meydana getirmektedir. İnsanların küçük yaşlardan itibaren sosyalleşmesine katkıda bulunan en önemli araçlardan biride spordur.

21. yüzyılda sporun önemli ve karmaşık kültürel bir olgu haline geldiğini belirtmek, gerçek bir tespit olur. Spor, günümüzde hızla sosyal bir kurum olmakta ve eğitime, ekonomiye, uluslararası diplomasiye nüfuz etmektedir (1). Spor toplum yaşamına farklı yollardan girerek, bireyleri doğrudan ya da dolaylı olarak kendisine bağımlı kılmış ve her zaman toplumun ilgisini canlı tutmayı başarmış sosyal bir olgudur (2).

Spor, insanın doğa koşulları ile tanışarak ona uyması ve doğada egemen olmaya başlaması ve kendisini korumak için tek araç olan vücudunu ve adalelerini geliştirmesiyle başlar. Günümüzde spor, çocukların bedensel ve ruhsal gelişimi sırasında büyük rol oynamaktadır. Spor özellikle gelişim çağındaki çocukların fiziksel, fizyolojik, psikolojik ve zihinsel gelişimine önemli katkılar sağlamaktadır. Büyüme ve gelişmenin, genelde kalıtsal özelliklere, beslenme ve çevre gibi dış etkilere bağlı olduğu kadar fiziksel aktivitelerinde gelişimi etkilediği bilinmektedir (3).

Çocuklar temel eğitim döneminde yüzme, cimmastik, atletizm gibi tüm özellikleri geliştiren, fiziksel ve ruhsal gelişimde katkı sağlayan branşlar ile spora başlamalıdır. Bu başlangıç sonrasında herhangi bir branşa yöneldiğinde tamamıyla spor mantığını kavramış, fiziksel ve biyomotorik alt yapısı tamamlanmış olacağından başarılı bir sporcu olma şansları daha fazladır.

Özellikle yüzme branşının çocukların fiziksel ve ruhsal gelişimine olan katkısı yapılan birçok bilimsel çalışmada ortaya çıkartılmış ve çocukların bu branşa yönlendirilmesi konusunda önemli çalışmalar yapılmıştır. Yüzmenin spor olarak yapılması çocuğun biyomotorik özelliklerinin gelişmesinin yanı sıra sağlıklı bir postür gelişimi düzgün bir duruş yeteneği de sağlar. Yapılan çalışmalar yüzme sporu ile uğraşan bireylerin bağışıklık sistemlerinin daha kuvvetli olduğunu saptamıştır (4).

Yüzme tüm yaş grupları için popüler bir spordur ve kas-iskelet sisteminde stres yaratan ağırlık aktivitelerine ihtiyaç duymadan çok iyi kardiovasküler kondisyon sağlar. Çocukları erken yaşlarda su ile tanıştırmak güvenli bir başlangıç olacaktır.

Diğer spor dallarında olduğu gibi yüzme sporunun da içerisinde yer alan kazanma isteği, belirlenen bir hedefe yönelme, grup içerisinde uyumlu bir şekilde hareket edebilme, Sistemli ve disiplinli yaşama, kötü alışkanlıklardan uzak durma gibi bireyin kişisel gelişiminde önemli yer tutan bu özelliklerin gelişmesine katkısı bulunmaktadır.

Bu araştırmanın amacı; ilköğretim öğrencilerinin yaz spor okullarında yüzme sporuna yönelme nedenleri ve beklentilerini ele almak ve bu konudaki bulguları açıkça ortaya koymaktır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Spor

Spor İngilizcenin yardımıyla dünyaya tanıtılmış olmasına rağmen İngilizce kökenli değildir. Latince “dağıtmak birbirinden ayırmak” anlamına gelen dispotore ve deportore sözcüklerinden ortaya çıkmıştır. Spor bireyin beden ve ruh sağlığının geliştirilmesi, belli kurallara göre rekabet ölçüleri içinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve üstün gelme ve gerçek anlamda, başarı gücünün artırılması, kişisel açıdan en yüksek noktaya çıkarılması yolunda gösterilen yoğun çabalar (5).

Toplumların spora olan büyük ilgisine rağmen, sosyal bir olgu olarak üzerinde yeterli miktarda ciddi çalışma yapılmamıştır. Sosyal bilimciler, sporun toplumda büyük ve önemli bir yere sahip olduğunu kabul ederler. Ancak, sporun açık ve gizli birçok işlevi, görmezden gelinmektedir. Sporun sosyal önemi henüz tam anlamıyla anlaşılmamıştır (1).

Spor; ferdin tabii çevresini beşeri çevre haline çevirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar altında araçlı veya araçsız, ferdi veya toplu olarak boş zaman faaliyeti kapsamı içinde veya tam zamanını alacak şekilde meslekleştirerek yaptığı, sosyalleştirici, toplumla bütünleştirici, ruh ve fiziği geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgu olarak tanımlanmaktadır (6).

Spor, insanın doğasında bulunan saldırganlık dürtüsünün sağlık ve emniyet amaçlı denetim altına alınmasıyla savaşın, barışçı amaçlı bir hazırlığıdır. Bu tanım saldırganlık üstüne kurulmuştur ve en büyük yanlışı insanın doğuştan güdüsel olarak saldırgan olacağıdır (7).

Spor, toplum yaşamına çok değişik açılardan girmiş, bireyleri doğrudan ya da dolaylı olarak kendisine bağımlı kılmış ve her zaman kitlelerin ilgisini canlı tutmayı başarmıştır. Kitleleri kendisine bağlayan, onlar için vazgeçilmez zevkler, ihtiyaçlar doğuran spor olgusu artık sosyal bir kurum olduğunu kabul ettirecek bir noktaya gelmiştir (8).

Spor, sağlık, boş zamanları değerlendirmek ya da performans gibi hangi amaçla yapılırsa yapılsın, içinde hep yarışma kavramı vardır. Spor yapan kişi ya da gruplar rakipleriyle, zamanla, doğa koşullarıyla veya en azından kendileriyle yarışrlar (9).

Birkaç ifade ile spor, isteğe bağlı olarak yapılan egemen değerler ve normların damgasını vurduğu bedensel hareketlerdir (10). Spor, bireylerin eğitiminde bilişsel, duyuşsal ve psikomotor açılardan katkılarıyla son yüzyılda büyük önem kazanmış ve insan yaşamının bir parçası haline gelmiştir. Sporun, ekonomik, politik, sosyal ve psikolojik boyutlarının insan yaşamında her geçen gün daha fazla yer tuttuğu günümüzde spor bilimlerinin önemi de aynı oranda artmıştır. Toplum yaşamında daha fazla yer tutmasıyla birlikte sporun, son yüzyılda bir bilim dalı olarak büyük gelişme gösterdiği belirtilmektedir (11).

Erkal' a göre spor, ferdin tabi çevresini beşeri çevre haline çevirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar içerisinde araçlı veya araçsız, sosyalleştirici, toplumla bütünleştirici kültürel bir olgudur (12).

Spor, tarihte oyun, oyalanma, eğlenme ve içten uzaklaşma anlamıyla, beş altı bin yıl önce bir çeşit beceri yarıştıрма oyunu olarak karşımıza çıkmıştır (13). Spor, çocuğun kendi eylemini ve öğrenmesini bir dönütle kontrol etmesine olanak sağlar (14).

Fişek'e göre spor toplumun aynasıdır, o toplumdaki çelişkileri de ister istemez yansıtır. Yapılan hatalardan dolayı birinin suçlanması gerekiyorsa, bu, sporun kendisi değil, onu insancıl olmaktan çıkaran, kötü ya da yanlış yapılmasını zorlayan toplum koşulları olmalıdır. Özde insancıl ve yaratıcı olan spor, ancak insancıl ve yaratıcı bir toplum düzeninde özgürce ve özüne uygun biçimde gelişebilir (15).

Dünyanın her tarafında ve toplumlarda sınıflar arasında spor yapmaya, sporu izlemeye duyulan ilginin hızla artması, çağdaş toplumsal yaşayışın ayırt edici başlıca özelliklerinden biridir. Bu için sosyolojik yönü, dil, din, ırk ve cinsiyet ayrımı gözetilmeksizin ama spor sahalarına ama televizyon başına, dünyanın dört bir tarafındaki milyarlarca insanı aynı anda toplayabilen başka bir olay yoktur.

Modern yaşamda spor, eğitimcilerin bireylerin kişilik oluşumunun ve bireysel yeteneklerinin gelişimlerini sağlamak amacıyla önerdikleri bir disiplin olarak kabul edilir (16).

Modern toplumların en yaygın sosyal etkinliklerinden birisi olan spor, sanat, edebiyat, kültür gibi entelektüel uğraşlarla kıyaslanamayacak kadar yaygın bir etkinlik alanına sahiptir. Bireylerin boş zaman kavramlarının sağlık değerlendirilmesine, hoşgörü ortamının artmasına, bireylerin ve toplumun sosyal sorumluluklarını yerine getirmesine, belirli bir statü ve bireyin ait olduğu topluma mensubiyet duygusunun gelişmesine yardımcı olur. Toplumların ekonomik, kültürel ve sosyal kalkınmalarına yardımcı olur. Sonuç olarak toplumsal birlikteliğin sağlanmasında yardımcı olduğu söylenebilir.

2.1.1. Sporun psikolojik etkileri

Spor sadece fizikî ve psikolojik olarak ferdin eğitiminde kullanılmaz bununla birlikte bireylerde işbirliği ve sorumluluk sahibi olma, bireyin kendi kendine disipline olmasına yardımcı olmaktadır (17).

Sosyalleşmeyi bireyin içinde yaşadığı toplumun değer yargılarına uygun davranış geliştirme süreci olarak ele aldığımızda, sporda bireyin şekillenmesinde vazgeçilmeyecek bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle sporun eğitim alanında kullanılması öğrencilerin gelişim özellikleri açısından son derece önemli noktadır. Spor faaliyetleri ile uğraşan öğrencilerde kişiliğin gelişmesi ve şekillenmesinde çok etkili olmaktadır. Grup oyunları ile bireyler mensup olduğu grubun çıkarlarını kendi çıkarlarından önde tutmak zorundadır. Bunun sonucu bireyde mensubiyet ve fedakârlık duyguları gelişir (5). Sosyal gelişme kişinin içinde yaşadığı toplum tarafından kabul edilir tarzda davranmayı öğrenme süreci demektir (18).

Psikolojik gelişim ile sosyal gelişim birbirinden bağımsız değildir. Birey spor yoluyla toplumu, kuralları, meslekleri, gelenek ve görenekleri, iyi ve kötüyü, doğruyu yanlışta öğrenirken aynı zamanda kişiliğinde şekillenmesine yardımcı olmaktadır (19).

Sporun kurallarına bağlı olarak çalışma kurallarının öğrenilmesi ve bireylerin disipline edilmesine önemlidir. Spor çok eski dönemlerden günümüze bir ahlak ve kültür okulu olmuştur. Spor, yapanın iradesinin kontrolü, başarma azmi, ilerleme isteği gibi duyguları insanlara vererek yine insanın igdsnde var olan yıkıcı, saldırgan, kırıcı, tahammül edilemeyen dürtülerini pozitif hâle getirerek bireysel ve toplumsal gelişmenin yanı sıra insanların kişilik kazanmasında etkili bir olgudur (19).

Temel olarak spor toplumsal bir etkinliktir sporcuların da bedensel-ruhsal-toplumsal yönlerden incelenmesi kaçınılmazdır (20).

Spor psikolojisi, spor yapanlarda antrenmanların verimliliğini arttırmak, öğrenme sürecini hızlandırma, ulaşılacak performansın önündeki ruhsal engelleri ortadan kaldırma amaçlarını geliştirmeye çalışan spor bilimleri dalı olarak tanımlanabilir (18).

2.1.2. Sporun fizyolojik etkileri

Günümüzde sadece sporun sosyal faydaları değil aynı zamanda fizyolojik olarak bireylere çok olumlu etkileri de vardır. Ayrıca sağlık açısından önemli olan düzenli spor yapma alışkanlığını kazanma şeklinde değerlendirilebilir. Her geçen gün düzenli yapılan bedensel egzersizler, sağlık için önemi daha belirginleşmektedir. Düzenli spor aktiviteleri ile kasların, kemiklerin, eklemlerin, kalp-damar sistemi ve fonksiyonlarının en uygun şekilde çalışmasını sağlamaktadır (21).

Uzun süreli hareketsizlik öncelikle, insan bedeninin hareket yeteneğini kaybetmesine ve organik çöküntüye neden olur. Günlük kaygı ve yaşantının yoğun olduğu günümüzde ise böyle gerileme ve güçsüzlük kişinin başarılarını gölgeler. Düzensiz beslenme ve yanlış beslenme alışkanlıkları da bu hareketsizliği tetiklemektedir. Tüm bunlar sonucunda insanlar sürekli doktora gitmek zorunda kalmaktadır. Bunları önlemenin yolu ise bireyleri yaş gruplarına göre düzenli egzersizler yaptırmak gerekmektedir (22).

Sporun bireyde fizyolojik etkileri arasında bireylerin motorik özellikleri daha iyi bir gelişme göstermektedir. Özellikle dayanıklılık sporları yapanlarda koroner arter hastalığı ve şeker hastalığı daha az görülür. Müller ve Hettinger, dinamik olarak yapılan tüm beden alıştırmalarında, bireylerin yüksek derecede yüklenme yapmaları kas kuvvetini geliştirmektedir. Kaslarda meydana gelen büyüme ile enerji depolarının büyümesi ve kılcal damarlarının genişlemesi kasın dayanıklılık yeteneğini geliştirir. Bunun sonucu olarak bireylerin günlük hayatlarında daha çabuk yorulmaları önlenir ve bireylerin yaşantısı daha verimli hâle gelir (23).

Bedensel sağlık için beden egzersizlerinin olumlu etkileri, Tıp Biliminin iyileştirici ve koruyucu önlemleri olarak büyük önem taşımaktadır (24).

Bir insanın fiziksel aktivite tecrübeleri yaklaşımına göre insanın fiziksel yapısının gelişmesi öğrenme yeteneğine göre gelişim göstermektedir. Fiziksel ve ruhsal gelişimin üst düzeye ulaşabilmesi için günlük fiziksel aktivitelerin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu durum gelişmekte olan bireyler için gerçekçi değildir. Fakat fiziksel eğitimciler için öğrencilerin özel ihtiyaçlarıyla yeteneklerin gelişmesi değerlendirmesi, tercihlerin belirlenmesi kişiliğinin tanımlanmasında önemli bir role sahiptir (25).

Günümüzde bireylerin hareketsiz yaşantısı sonucu birçok rahatsızlıklar ortaya çıkmaktadır. Normal bir insanın hareketsiz dakikada (solunum sayısı) kalbin atım sayısı 70–72 civarındadır. Kalbin her atımında vücudumuza 70 santimetre küp kan pompalanır. İnsan kalbinin, dinlenirken yaptığı kan pompalama kapasitesi dakikada 5 litredir. Saatte dört kilometre hızla yürüyen bir kişide her dakikada 8 litre kan dolaşımı sağlanır. Saatte 20 kilometre hızla koşabilen iyi bir atletin kalbi ise dakikada 30–36 litre kan dolaşımı sağlamaktadır. Egzersiz yaparken kalbi besleyen ve beyne kan götüren damarlarda dolaşım durumlarını incelemiş ve egzersizlerin kalbe ve beyne daha fazla kan gitmesini sağladığını bulmuşlardır. Kalbe ve beyne daha fazla kan gitmesi bireylerin daha sağlıklı bir yaşama adım atmalarını kolaylaştıracaktır (26).

2.1.3. Sporun sosyal etkileri

Sporun fizyolojik ve psikolojik etkilerinin öneminin yanında sosyal etkisinin önemi son derece artmaktadır. Özellikle spor organizasyonları genç insanların fiziksel ve sosyal yeteneklerini geliştirici fırsatlar sağlar. Günümüz insanının günlük hayatının monoton ve stres dolu bir yaşam alanı hâline gelmesi kişileri farklı alanlara yönelmeye itmiştir (27).

Modern toplumların en belirgin özelliği olan sosyal farklılaşma artan iş bölümü ile sosyal bütünleşme arasındaki uyumun sağlanmasında spor aktif bir olgudur. Toplumun sosyal yapısı içinde uyuma ve çatışma modellerinin yanı sıra, huzursuzlukların, sapma davranışların azaltılması ve bunların normlarla zenginleştirilmesi, gerginliklerin azaltılması ve bunların toplum yararına yöneltilebilmesinde spor önemli faktörlerden biridir. Bireyin verimli ve üretken olabilmeleri, onların fizyolojik, psikolojik ve sosyal durumları ile doğru orantılı olduğu kabul edilmektedir. Özellikle son yıllarda önemli bir unsur olan spor kavramı sosyal hayatın hemen her anında etkili olabilmektedir. Sosyal hayatın düzenlenmesinde spor önemli bir faktör olarak görülmektedir (26).

2.1.4. Sportif faaliyetlere katılımı etkileyen faktörler

Dünyadaki bütün gelişmiş ülkelerin beden eğitimi ve spor yaklaşımları, eğitimin bütünlüğü içersinde sağlıklı bir toplum yetiştirmektir. Toplumumuzun birçoğunun örgün ve yaygın eğitim programlarından geçtiği ülkemizdeki her tür ve derecedeki okullarda eğitim gören yaklaşık 14 milyon öğrencinin, beden eğitimi, spor, izcilik vb. gibi faaliyetler yoluyla bedenlen, ruhen, fikren, sağlıklı, üretken, nitelikli bir toplum için eğitilmeleri, bugünkü eğitim anlayışının vazgeçilmez ilkelerinden biri olmaktadır. Özellikle en hareketli dönemi yaşayan ve sonsuz enerji ile dolu olan gençlerin, enerjilerini boşaltacak, streslerini giderecek etkinliklerin başında ders içi ve ders dışında uğraşabilecekleri en belirgin alan olarak spor görülmektedir (28).

Spora yönelmede kendini toplumsal açıdan kabul ettirebilmek güdüleyici olabilir (29). Eğitim kurumlarında ders dışı sportif faaliyetlerin oluşturulmasına ve uygulamalarına engel teşkil eden bazı faktörler vardır. Bunlar;

Öğretmenlerin bilgi düzeyleri

Öğretmenlerin, yeterli bilgiye sahip olmamaları, görevlerini benimsememeleri ve ders yüklerinin fazla olması öğrencilerin bu etkinliklere katılımını etkileyen faktörler arasındadır (27).

Öğretmenler, öğrencilerin boş zamanlarını, nasıl değerlendirebileceklerini, bunun kendileri ve toplum için ne gibi yararlar sağlayabileceği hususlarını anlatmalıdırlar. Öğretmenlerin bunları uygulamaya sokamamalarındaki nedenlerden biri yeterli eğitim almamış olmalarıdır. Bu sorunun ortadan kalkması için öncelikle öğretmenlere hizmet öncesi eğitim verilmelidir. Bu eğitimde boş zamanların birey ve toplum açısından önemi, yararları, bilgi ve uygulamalarına yer verilmelidir (27).

Okulun ilgisi ve kapasitesi

Okulun fiziki kapasitesinin yetersiz olması veya ders dışı etkinliklere uygun olmaması, ders dışı etkinliklerin çeşidinin öğrencilerin görüşlerine sunulmadan belirlenmesi, yapılacak çalışmanın verimini etkilemektedir. Okulun olanaklarının göz önüne alınması gerekir. Okul tarafından öğrencilerin boş zamanlarının iyi bilinmesi gerekir. Gerekirse, öğrencilere haftalık ders programlarında yapılacak düzenlemelerle, ders dışı etkinlikler için boş zamanlar bırakılmalıdır (27).

Okullarda ders dışı etkinlikler; daha çok okul sınırları ve olanakları içerisinde hapsedilmektedir. Oysaki; okullar, toplumla iç içedir. Okullar çevrenin ilgisini ve desteğini etkinlikler için kullanma yollarını araştırmalıdırlar. Çevredeki spor salonlarını, tesislerinin ne düzeyde olduğunu belirleyerek bunları değerlendirmeye çalışmalıdır (27).

Cinsiyet ve yerleşim

Kızların sportif faaliyetlere daha az katılmalarının en önemli nedeni, içinde yaşadığımız toplumda kadının konumu ve rolünü belirleyen kültür değerleridir. Gerek aile içi, gerekse okullaşma sistemi içinde önemli bir faktör olmaktadır Erkekler kızlara oranla daha çok etkinliklere katılmaktadır (27).

Ailenin yerleşim birimlerine göre bu etkinliklere katılım incelendiğinde, bucak-köy doğumlu kız öğrencilerin hiçbirinin katılmadıklarını görmek mümkündür. Bunlar arasından 1 veya 2 kişinin haftada 1 kez sporla uğraştığını görebiliriz. Erkekler ise bu etkinliklere katılma alışkanlığı, kent kökenliler arasında daha yaygınken, kırsal kökenli ve ailesi bucak-köyde oturan erkek öğrencilerin etkinliklere pek fazla katılmadıkları görülmektedirler (27).

Aile yapısı ve ekonomik düzey

Ailenin bu faaliyetleri hoş görmeyecek bir yapıda olması öğrencilerin bu etkinliklere katılımını engellemektedir. Ayrıca maddi durumu düşük olan ailelerde çocuklarına yeterli olanak sağlayamazlar. Öğrencinin ailesi tarafından yönlendirilmesi gerekir. Veliler çocuklarına verilen bu etkinliklerle ilgili araştırmalar yapıp, ders dışı sportif faaliyetlerin her aşamasında çocuklarını izleyebilme imkanına sahip olmalıdırlar. Velilere kol yönetimlerinde ve organizasyonlarda da görev verilmelidir. Bu, velinin bilinçlenmesini, ilgi ve desteğinin okula yönelmesini sağlayacaktır (27). Spor yaşantısı olmamış aile zaman içerisinde çocuklarından bu etkinliklerde başarılı olamayacağını beklentisi içine girerler ve onları bu doğrultuda umutsuzca cesaretlendirirler. Veya tam tersi, sporcu bir aileden olan çocuklar, kendisini kanıtlamak istercesine bir davranış içine girebilirler (27).

Ne var ki, yaş ilerledikçe bireyin aktif spor faaliyetlerine katılımı çeşitli nedenlerle azalmaktadır. Bu nedenle eğitim kurumları, iş hayatına atılmadan önce bireye fiziksel aktivite bilgilerinin verilmesi ve bu yöndeki bilincin oluşturulması bakımından eşsiz bir ortam sağlamaktadır. Yıldırım ve arkadaşları lise öğrencilerini kapsayan çalışmalarında, öğrencilerin spora katılım amaçlarında cinsiyete göre birtakım farklılıklar tespit etmişlerdir.

Araştırma bulguları, kız öğrencilerde spor aktivitelerine katılımın sosyal, etik, estetik ve ritmik amaçlı olduğunu, erkek öğrencilerde ise fiziksel gelişim amaçlı olduğunu göstermektedir (26).

Toplumun çeşitli kesimlerinden üniversiteye gelen gençler, eğitimleri süresince arkadaş, spor ve çalışma gruplarındaki etkileşimleriyle bir dizi sosyalleşme evresi geçirirler. Üniversite öğrencilerinin spor aktivitelerine katılımı algıladıkları çeşitli faydaları araştıran Kelinske ve arkadaşları bu faydalar arasında sosyalleşme, rekabet, sağlık, zinde kalmak ve liderlik özelliklerini saptamışlardır. Araştırmacılar, erkeklerin sportif faaliyetlerde daha fazla liderlik vasıfları edindiklerini belirlemişlerdir (30).

Araştırma sonucunda erkek öğrencilerin %68'inin, kadın öğrencilerin ise %42'sinin aktif olarak spor yaptığı saptanmıştır. Uludağ Üniversitesi ve Çukurova Üniversitesi personeli üzerinde sosyalleşme açısından sporun rolünün araştırıldığı benzer iki çalışmada da, bireylerin sporun yaşamlarına olumlu katkılarının farkında oldukları halde üniversite spor tesislerinden optimum düzeyde yararlanmadıkları tespit edilmiştir (27).

Bulgu ve Akcan'a göre, rekreasyon amaçlı yapılan sportif faaliyetlere katılım diğer faaliyetlere oranla daha fazladır. Araştırmacılar sosyo-kültürel düzey açısından farklılık gösteren okullardan seçtikleri 15-19 yaş grubu öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmada, öğrencilerin serbest zaman etkinliği olarak sporu tercih ettikleri tespit etmişlerdir (30).

2.2. Yüzme Sporü

Yüzme, suyun yüzeyinde veya içinde hareket etmeyi ve bir yöne doğru ilerlemeyi sağlayan hareketlerin bütünü, bir çeşit su sporu olarak tanımlanmaktadır (31).

Sportif yüzme ise, sıvı içerisinde sporcunun belirli mesafeleri serbest, sırt, kurbağalama, kelebek ve karışık tekniklerle en kısa zamanda kat edebilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Yüzme branşı diğer branşlara göre sakatlık riskinin daha düşük olduğu ve motorik özelliklerin gelişimde katkısı bulunabilen bir spor branşıdır (32).

Yüzme sporunda sportif verimin elde edilebilmesi için sporcu adayının küçük yaşlarda başlaması, iyi teknik bilgisi olan bir antrenör tarafından çalıştırılması, aile ve okul çevresinden destek alması gerekmektedir. Bir yüzücü Yüzme sporunda başarılı olmak istiyorsa kaliteli antrenman programları ile düzenli antrenman yapması, dinlenmesine ve beslenmesine çok dikkat etmesi gerekmektedir (32).

2.2.1.Yüzme sporunun tarihçesi

Yapılan arkeolojik araştırmalar, Yüzme ile ilgili ilk bilgileri milattan önce dokuz bin yılına kadar götürmektedir. En eski kalıntılar, Libya Çölünde Sori vadisindeki mağara duvarlarından kazılar elde edilmiştir. Resimler incelenirse bu günkü kurbağalama sitilinin aynısının yüzüldüğü gözden kaçmaz. Eski devirlere ait çok sayıda yüzme resimleri yazılar ve hikayelere rastlanır. Pers Atina ve Isparta uygarlıklarının ve kabartma resimlerin küçük yastaki çocuklara yüzme öğretilme yoluna gidildiği yapılan araştırma ve kazılar sonucu öğrenilmiştir (33, 34).

Orta Çağ Avrupa'sında din adamları ruh yüceltmek için vücudun zevk ve rahattan uzak yasamasına inandılar. Bu nedenle zevk ve konfor sağlayan yüzme, günah olarak tanındı ve bu inanış yüzyıl kadar sürdü. Avrupa'da ilk yüzme kayıtları 16. yüzyılda görülmektedir. Yüzme üzerine yazılan ilk kitap 1532 yılında Aman Nicolaus Wynma tarafından yazılmış, daha sonra Sir Everard Diglay tarafından 1587 yılında İngiltere'de diğeri bir kitap yayınlanmıştır. Bunları takiben 1697 yılında Fransız yazar Thevenot “yüzme sanatı” adlı kitabında kurbağalama sitiline benzer bir sitil tanımlamıştır. İngilizler bu kitabı okullarda ders kitabı olarak okutmuşlardır. 1837 yılında İngiltere'de yüzme havuzlarının yapılmasıyla o tarihlerde yüzme yarışlarına önem verilmiş ve İngilizler Amerika'dan gelen Kızılderililerle yüzme müsabakaları organize etmişlerdir. Bu yarışmalarda teknik ve sitil aranmayıp sadece belirlenen mesafe kat edilmiş ve Kızılderililer İngiliz sporcuları acık farkla geçerek birinci olmuşlardır. Kızılderililerin yüzme tekniği yel değirmeninin hareketine benzer kol hareketleri ile ve suyu kuvvetlice yukarıya fırlatma şeklinde olduğu, İngilizler ise kurbağalama yüzme tekniğini kullandıkları ve uzun yıllar bu sitili benimsedikleri bildirilmektedir (35).

Bugün bütün dünyada kadın ve erkek yüzücülerin tatbik etikleri “Crowl” sitil Avustralya’dan dünyaya yayılmıştır. Serbest sitil sürünen tarzda bir yüzme seklidir. İlkel yüzmenin binlerce yıl sonra gelişmesi ile doğmuştur. Bu gün yeni değişiklikler yapılarak son seklini almış ve en hızlı yüzme sitili olmuştur (34).

Serbest yüzmeye gelinceye kadar kurbağalamadan (köpekleme). tabir edilen sitil oradan yan yüzmeye ve nihayet kulaçlama yüzmeye doğru gelişmeler olmuştur. Sonunda “Crowl” sitil oluşturulmuş ve halk arasında en tutulan yüzme biçimi olmuştur. Bu sitil yirminci yüzyılın hemen başlangıcında duyulmuş ve hızla yayılmıştır. Serbest siti yüzmeyi ilk olarak Avustralyalı “Dick Cavill” geliştirmiş ve dünyaya tanıtmaya çalışmıştır. “Cavill” kendi adını verdiği Cavill Crowl’ını göstermeye başlamıştır. Onun yüzme biçimi genel olarak bir kol hamlesine karşılık olarak aksi ayağın vurulması ile yapıyordu. Ayrıca kolların bugünkünden daha kısa atılmasını söylemiştir. Crowl sitilin geliştirilerek düzeltilmesi Amerikalılar tarafından olmuş ve uygulanmaya başlanmıştır (34).

Türkiye’de 1929–30 yılları arasında yüzme sporu ile ilgili çalışmalar başlamış, 1912 de Türkiye İdman Cemiyetlerinin İttifakı Denizcilik Heyeti Yüzme Komisyonu Başkanı Ekrem Rüştü Akömer’in Himayesinde 17 Temmuz 1939 yılında ilk yüzme havuzu Büyükdere’de açılmış ve 50m. Uzunluğundaki bu havuzun açılmasıyla da “Kulaç yüzme” yerini Crowl Yüzme” sitiline bırakmıştır. 1934 yılında Rusya ile ilk yüzme yarışları başlamış ve 1937 yılından itibaren yüzme sporu Türkiye’de tamamen yerleşmiştir (35).

2.2.2. Yüzme sporunun özellikleri

Yüzme, egzersiz olarak diğer spor dalarlıdan birçok yönüyle farklıdır. Yüzme sporunun en belirgin farkı, suyun üzerinde kalmak için kolların ve bacakların aynı anda ve ya ayrı ayrı kullanılmasıyla yatay hareketin sağlanması için enerji harcanmasıdır. Diğer farklar, suyun içinde harekete engel olan sürtünmeyi yenmek ve ya en aza indirmek için gereken etkenlerdir. Ayrıca suyun solunum üzerinde nefes alıp vermeyi zorlaştıran baskı etkisi vardır. Bu nedenle “bir mesafeyi yüzmek için gereken enerji aynı mesafeyi koşmak için gereken enerjinin dört katıdır” denebilir (33).

Yüzme bireyin su içerisinde belirli bir mesafeyi kat edebilmesi için yaptığı anlamlı hareketler bütünüdür. Sportif yüzme ise sıvı içerisinde sporcunun belirli mesafeleri en kısa zamanda kat edebilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (36).

Yüzme branşı diğer branşlara göre sakatlık riskinin daha düşük olduğu ve motorin özelliklerin gelişimde katkısı bulunabilen bir spor branşıdır. Bu branşta sportif verimin elde edilebilmesi için sporcu adayının küçük yaşlarda başlaması, iyi teknik bilgisi olan bir antrenör tarafından çalıştırılması, aile ve okul çevresinden destek alması gerekmektedir. Bir yüzücü Yüzme sporunda başarılı olmak istiyorsa kaliteli antrenman programları ile düzenli antrenman yapması, dinlenmesine ve beslenmesine çok dikkat etmesi gerekmektedir (36).

2.2.4.Yüzmenin fizyolojisi

2.2.4.1.Kalp-dolaşım sistemi üzerindeki etkileri

Kalbin bir dakikadaki atım sayısına kalbin dakika frekansı denir. Antrene olmamış dinlenme durumundaki bir kişinin ortalama kalp atım frekansı 60-70 atış/dk. İken iyi antrene olmuş bir yüzücünün frekansı 50-60 atış/dk'nın altında olabilir. Bu frekans oldukça düşüktür ve kalbin bir atımda pompaladığı kan miktarı oldukça fazla demektir. Kalp karada iken yerçekimi ile karşı karşıyadır. Yatay ya da dik pozisyonda yüzerken ise yerçekimi yoktur ancak su basıncı vardır. Buda kalbin frekansını düşüren bir etmendir. Düzenli antrenmanların kalp dolaşım sistemi üzerine yaptığı olumlu etkiler şu şekilde sıralanabilir;

1. Antrenman ile kalbin dakika volümü artar.
2. Antrenman sonucunda kalp kaslarında hipertrofi meydana gelir. Bu gelişmeyle, kalbin pompaladığı kan daha güçlü biçimde organizmaya dağıtılır.
3. Kalp, antrenman ile daha ekonomik çalışma yeteneği kazanır.
4. Kalp kaslarına gelen oksijen miktarı artar. Daha fazla oksijen ortamında çalışan kalbin yüklenmelere olan direnci artar. Kalp atım sayısı yüklenme sonrası daha çabuk normale döner ve yorgunluk daha çabuk ortadan kalkar (37).

2.2.4.2. Solunum sistemi üzerindeki etkileri

Yüzücüler yarış ve antrenmanların büyük bir kısmını su içinde geçirdiklerinden diğer branşlara göre değişik fizyolojik özelliklere sahiptirler.

1. Suyu gömülen bir insanda, su göğüs üzerinde hidrostatik bir basınç uygular. Bu durumda solunum sisteminde işlevi olan kaslara düşen yük artar.
2. Suda solunum kulaçlarla uyumlu olarak yapılmalıdır. Sırtüstü stil hariç, diğer 3 stilde eksprasyon su içinde yapılır ve bu esnada oldukça yüksek sayılabilecek bir basıncın (50-100 mm/H₂O). Yenilmesi gerekir. Bu durumda inspirasyon genellikle kısa olur.
3. İspirasyon, yüzme stillerinin tekniğine uygun olarak değişik sürelerde olur.
4. Yüzmede horizontal durum, solunum için uygun olmayan bir durumdur (38).

2.2.4.3. Sinir sistemi üzerindeki etkileri

Yüzme, tüm vücudun hareket ettirildiği bir spor olduğu için sinir sistemine etki yapan en önemli spor dallarından biridir. Suyla ilgili tüm çalışmalarda, sinir sistemindeki etkiler duyu organlarının devreye girmesiyle gerçekleşmektedir. Burada duyu organları ve sinir sistemi bir bütünlük içerisinde çalışmaktadır. Su içerisinde yapılan her çalışmada suyla ilgili ayrı bir rahvet ve canlılığın hissedilmesi sinir sisteminin rahatladığını gösterir. Yıkanırkenki rahatlama duygusu veya yüzme sonrası canlılık, sinir sisteminin dinlenmesi sonucu ortaya çıkar. Yüzme ortamının iyi olması, eğitmenin kalitesi ve ortamdan hoşnutluk da diğer faktörler olarak sinir sisteminin dinlenmesine yardımcı olan unsurlardır. Yüzme sonrası görülen rahatlama yoluyla insanlarda aşağıda sıralanan davranışların geliştiği bilinmektedir:

- Güven duygusunun artması
- Korkunun yok olması
- Yapılacak bir işe adaptasyonun daha kolay sağlanması, dikkatin dağılmaması
- Disipline olma
- Daha aktif bir yaşam ve başarıma güdüsünün artması (39).

2.2.4.4. Kas-iskelet sistemi üzerindeki etkileri

Yüzme sporunun kas-iskelet sistemi üzerinde birçok olumlu etkisi vardır. Bunlar;

- Kas kuvvetinin korunması ve artırılması,
- Kas tonusunun korunması ve düzenlenmesi,
- Vücut segmentlerini hareket ettiren aksi grup kaslar arasındaki dengenin sağlanması,
- Kas-eklem kontrolünü artırarak stabilitenin sağlanması,
- Eklem hareketliliğinin korunması ve artırılması,
- Kas ve eklemlerin esnekliğinin korunması ve artırılması (fleksibilite),
- Hareket alışkanlığının ve fiziksel aktivite toleransının artması (kondisyon ve dayanıklılık),
- Fiziksel aktivite içerisinde yapılan hareketlerin daha fazla tekrar sayılarında yapılabilecek oranda gelişmesi (endurans),
- Reflekslerin ve reaksiyon zamanının gelişmesi,
- Vücut düzgünlüğünün ve postürün korunması,
- Vücut farkındalığının geliştirilmesi,
- Denge ve düzeltme reaksiyonlarının gelişmesi,
- Yorgunluğun azaltılması,
- Kas kasılması ve aktivitenin etkisiyle kemik mineral yoğunluğunun korunması ve osteoporozun önlenmesi,
- Kas dokusunca kullanılan enerji ve oksijen miktarının artması,
- Olası yaralanma, sakatlık ve kazalara karşı bedensel korunma geliştirilmesi şeklinde sıralanabilir (40).

2.3. Sosyal Yapı, Sosyal Rol ve Sosyalleşme

Bottomore ve Nisbet, “Sosyal yapı incelenirken bakılması gereken somut gerçeklik belirli insanları bir araya getiren mevcut ilişkilerdir” demek suretiyle yapı kavramını kişiler arası ilişkilerin yapısal biçimi olarak tanımlamaktadır (41).

Araştırmacılar sosyal yapının birincil ve ikincil unsurları arasında bir belirleme yapmadığından tanımı çok geniş tutmuşlardır. Sosyal yapıyı yalnızca kalıcı, devamlı bir örgütlü ilişkiler olarak ele almak gerektiğini öne süren yazarlar da bulunmaktadır (41).

Sosyal yapıyı meydana getiren temel öğeler şu şekilde sıralanabilir; (42)

- Bir haberleşme (iletişim) sistemi,
- Yeni kuşakların sosyalleşmesi için aile ve eğitim dahil olmak üzere bir takım sosyal ortamlarda düzenlemeler,
- Üretim ve dağıtım ile ilgili ekonomik sistem,
- Otorite sistemi ve iktidarın bölüşümü ile ilgili sistem,
- Sosyal tutumu oluşturan ve sürdüren, doğum, sünnet, evlilik, ölüm gibi olaylara sosyal bir değerlilik kazandıran ayin ve tören sistemi temel kurumlar ve gruplar bu tür temel gerekliliklerle ilgili olanlardır.

Sosyal yapı, sosyal hayat unsurlarının birbirlerine bağlandığı düzenlemeleri, diğer bir söylemle parçaların bütünüle olan düzenli ilişkilerini içermelidir. Bu ilişkiler üst üste gelecek biçimde yapılaşmış olmalıdır. İlişkiler kısa zaman süreçlerle sınırlandırılmamalı ve devamlılık arz etmelidir.

Böylelikle sosyal yapı kavramının toplumu oluşturan başlıca öğeleri, bunların toplum bütünü içindeki yerlerini, aralarındaki ilişkileri ve işleyişlerindeki düzenlilikleri ifade ettiği söylenebilir. Bir insanın beden ve zihin faaliyetleri bir bütün olarak tüm öğelerinin birbiriyle düzenli ilişkilerin sonucudur. İlişkilerdeki denge ve uyumun bozulması faaliyet bütününe de etkileyecektir. Sosyal yapı ve onu meydana getiren öğeleri böyle bedensel bir işleyişe benzetmek mümkündür

Kelime anlamı "mevki, konum" olan statü sosyolojik anlamıyla sosyal yapının en küçük birimini ifade etmektedir. Statü kişilerin kategorilerini de belirlemektedir. Öğretmenlik statüsü eğitimi, avukatlık statüsü adaleti, müteahhit statüsü işadamlılığını, öğretim üyeliği statüsü bilimi, polislik statüsü emniyet kategorisini çağrıştırır (41).

Belirli bir statü dolaylı olarak karşıt statülerin varlığını da ifade etmektedir. Sözelimi yetişkinler statüsü yetişkin olmayanların, öğrenciler statüsü öğrenci olmayanların kurumlarını çağrıştırmaktadır (41).

Kişiler toplum içinde pek çok değişik statüye aynı anda sahip olabilirler. Örneğin; bir kişi hem annelik, hem öğretmenlik, hem de bir vakıf başkanlığı statüsüne sahip olabilir. Sahip olunan her bir statüye bağlı olarak, elde edilen haklar ve sorumlu olunan görevler bulunmaktadır. Konuya sporcu açısından bakıldığında, bir kişi hem sporcu, hem öğrenci, hem de evlat statüsünde olabilir (32).

Sporcu statüsüne bağlı olarak, toplumda örnek insan davranışları sergilemesi, antrenmanlarına düzenli devam etmesi, müsabakalarda kendinden beklenen teknik, taktik ve performansı sergilemesi gibi görevleri vardır. Bunun yanında da spor alanlarına ücretsiz girme, spor malzemelerinin kulübü tarafından karşılanması, genel giderlerini karşılayacak bir miktar para alması gibi hakları bulunur. Öğrenci olarak ise uygun davranışlar göstermesi, uygun kıyafet giymesi, derslere devam etmesi ve çalışması gibi görevleri bulunmakta bunun yanı sıra okulun araç ve gereçlerinden yararlanma, yol, sinema, tiyatro vb. durumlarda indirim hakkına sahiptir (32).

Statüler, (i) doğuştan kazanılan statüler ve (ii) kişisel çaba ve isteklerle kazanılan statüler şeklinde iki şekilde sınıflanabilir. İnsanın fiziksel özellikleri (örneğin, yaşı, cinsiyeti, ırkı vb.) doğumla kazanılan özelliklerdir. Burada insan tercihinin ve iradesinin önemi yoktur. Siyah olarak dünyaya gelen insanın bu ırksal özelliğini değiştirmesi mümkün değildir (41).

Kazanılan statüler ise bireyin çabaları sonucunda elde etmiş olduğu statülerdir. Meslek statüleri sonradan kazanılan statülerdir. Sporculuk da, ister meslek olarak ister başka amaçla yapılmış olsun, kazanılan bir statüdür. Gelişmiş, çağdaş toplumlarda kazanılmış statüler önemli iken, gelişmemiş toplumlarda doğuştan gelen statülerin önemli olduğu görülmektedir. Kişinin sahip olduğu statü sayısı ne kadar geniş bir grubu kapsarsa statüsü de o kadar artar. Ama kişi yine de temel bir statüye sahiptir. Kişinin sahip olduğu temel statüsü, toplumun en çok önem verdiği ya da en çok ilgi gösterdiği statüsüdür (43).

Sporculuk günümüzde temel statü olabilmektedir. Eğer bir doktor 400 m rekortmeni ise, bir işletmeci birinci ligde futbol oynuyorsa ya da bir avukat ulusal halter takımında ise, insanlar o kişiyi sporculuk yönüyle kabullenmekte ve önemsemektedirler. Statü ayrıca ne kadar az kişi tarafından elde edilir durumda ise o kadar önemli olmaktadır (43).

Rol, statünün davranış boyutudur. Statüye sahip olunur fakat rol belirli bir statünün gerektirdiği görevleri yapma ve onun ayrıcalıklarından ve haklarından yararlanma biçimidir (41).

Rol kavramı statü kavramıyla yakın ilgilidir. Çünkü statünün, onu elde edenin davranış ve hareketlerini belirlemesi, önemli bir etkidir. Sosyal rol, bireyin statüsünün tespitinde kullanılan pek çok ölçütlerden biridir. Sosyal rol, bireyin bulunduğu statüye uygun olarak beklenen davranış ve tutumlardır. Bir diğer söylemle sosyal statü bir sosyal mevkii ise, sosyal rol de mevkiinin aktif hali, uygulama yönüdür. Roller, mesleki roller ve sosyal roller olmak üzere iki kısımda ele alınabilir. Polislik, askerlik, avukatlık, öğretim üyeliği, inşaat ustalığı, bilgisayar operatörlüğü birer mesleki rol, ebeveynlik, çocukluk, akrabalık, arkadaşlık, komşuluk, kentlilik, turist olma ise sosyal roldür. Toplumda nasıl ki bir birey birden fazla statüye sahip olabiliyorsa, birden fazla da rol davranışı gösterebilir (44).

Örneğin, bir öğretmen gün boyu eğitimci rolünü üstlendikten sonra akşam pazara uğradığında müşteri rolündedir. Evine geldiğinde karısına karşı eş, çocuklarına karşı baba rolündedir. Eğer gece evlerine misafir gelirse birey o andaki eş, baba rollerine ek olarak ev sahibi rolünü de üstlenir. Bireyin üstlendiği çeşitli roller onun toplumdaki asli rolünü ve toplum içinde nasıl davranacağını belirlemektedir (42).

Sınıf, sosyal tabakalaşma şekillerinin çağdaş topluma özgü örneğidir. Çağdaş toplumlarda sosyal tabakalaşmadan çok sosyal sınıf ve sınıflaşmalardan söz edilmektedir. Sınıflar toplum hayatının önemli bir gerçeğidir. Tüm insanlar yasalar karşısında eşit olarak kabul edilmekle birlikte, ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel yönden farklı yaşam biçimleri sürmektedirler. Sosyal sınıf, ortak çıkarları olan, yaşam tarzları birbirine benzeyen ve genellikle aynı ekonomik güce sahip insanlardan oluşan topluluğa denir (42).

Başka bir deyişle, bir sosyal sınıftan söz edebilmek için, gerçek sosyal grupların bir makro grup oluşturmaları ve bu grubun, birlik ve bütünlüğünü çeşitli yollarla kanıtlanması gerekir. Bu birliğin kanıtlanması, ortak çıkarlara dayalı bir eylemsel birlik veya yalnızca kolektif eylemlerin öngörülebilmesini mümkün kılacak düzeyde yeterli ve nesnel bir sosyal konum benzerliği olabilir.

Kişiyi toplumsal yönden geliştirmek için ruhsal, bedensel ve zihinsel çalışmalar birbirine bağlı ve paralel olarak ele alınmalı ve asla ayrı ayrı düşünülmemelidir (45).

Kuşkusuz her makro grup bir sınıf olarak ele alınamaz. Günümüzde yaşanan sanayileşme ve şehirleşme sürecine bağlı olarak, sınıflar arasındaki farkların giderek azaldığı kabul edilmektedir (43).

İnsan çevresinden etkilendiği gibi çevresini de etkileyen bir varlıktır. Bu etkileşimle özellikle birey açısından toplumun davranış kalıpları (yapma, duyma, düşünme) öğrenilmektedir. Bu öğrenme sonucunda bireyin ait olduğu topluma uyumu, sosyalleşmenin yeterli düzeyde gerçekleştiğini gösterir. Sosyalleşme, insanın tecrübelerinin ışığında kişiliğinin doğal yapısı ile yaşadığı toplumun sosyokültürel öğelerini yaşamı sırasında içselleştirdiği ve insani kişiliğinin farkına vardığı, bunun yanı sıra anlamlı sosyal görevlerle yaşamak zorunda olduğu sosyal çevreye uyumunu sağlayan bir süreçtir. İnsan biyolojik bir organizma olduğu kadar sosyal bir varlık, bir kültür taşıyıcısı ve içinde yaşadığı toplumun bir ürünüdür. Her insan bir grup içinde doğar, sosyal niteliklerini gruplarda kazanır. Birey açısından sosyalleşmenin sonucu, kişiliğin gelişimi ve gerçekleşmesi, biyolojik organizmanın insanlaşması, benlik ve kimlik kazanmasıdır. Toplum açısından sosyalleşmenin getirişi ise kültürün kuşaktan kuşağa aktarılması ve kültürel varlığın devam ettirilmesidir. Sosyalleşme, aile ya da arkadaş grupları, okul ve kitle iletişim araçlarıyla gerçekleşir. Bu sürecin üç temel görüntüsü vardır. Bunlar; (i) kültür edinme, (ii) kişilikle kültürün bütünleşmesi ve (iii) sosyal çevreye uyumdur (41).

Sosyalleşme kişinin toplumsal kültürle bütünleşmesini ve içinde yaşadığı toplumla uyum sağlamasını mümkün kılan bir mekanizmadır (46).

Sosyalleşme, bireyin biyolojik kökenli içgüdülerinin, toplumdaki geçerli değer yargıları ve davranış kalıpları içine yerleştirilmesini sağlayan bir toplumsal öğrenme ve uygulama sürecidir. Toplumsal yapıdan ve yaşam deneyimlerinden etkilenir. Sosyalleşmeye; bireyin kendi özünü toplumun yaşam düzeneklerine uyarlaması sürecidir de diyebiliriz. Sosyalleşme toplumsal ve bireysel yaklaşımlara bağlı olarak iki şekilde ele alınır. Toplumsal açıdan sosyalleşme; bireyin kültürü öğrenerek içinde yaşadığı organize yaşam biçimiyle uyuşmasıdır. Bireysel yaklaşıma göre ise sosyalleşme; kişinin doğuştan getirdiği potansiyel birikimi toplum içerisinde artırması ve geliştirmesi sürecidir (46).

Çocukluk dönemi, kuşkusuz sosyalleşmenin en yoğun olduğu dönemdir. Bu dönemde çocuk, temizlik, mutfak ve tüketim alışkanlığı, dil ve sosyal rolünün benimsenmesi gibi çok çeşitli sosyalleşme ilişkileri içinde bulunmaktadır. Çocukluk döneminde gerçekleşen sosyalleşme, sosyal hayat için gerekli bilgi ve becerileri kazandırır ama bu hayatın bütünü için yeterli değildir. Sosyo-kültürel değişim hayatın her aşamasında yeni bilgilerin birey tarafından öğrenilmesini gerektirir. Yenilikler karşısında birey kaçınılmaz bir sosyalleşme olgusu ile iç içedir. Bu bakımdan kişinin hayattaki başarısı bir ölçüde kendini gelişmeler karşısında duyarlı kılabilecek olan sosyalleşme sürecine uyum göstermesidir. Değerlerin, konumların ve ilişkilere egemen olan anlayışların değişmesi karşısında insan kendi konumu ve anlayışına yeni yorumlar getirmek durumundadır (41). Bütün bunlar çocuk ve gencin sosyalleşmesi kadar yetişkin sosyalleşmesinin de gereği ve gerçeğini ortaya koymaktadır. Bireyin sosyalleşmesinde eğitim etkinliklerinin de diğerleri kadar önemi vardır. Eğitim özellikle kültürün genç kuşaklara aktarılmasını sağlarken milli kimliğin oluşumunda da etkili olmaktadır (42).

2.4. Spor ve Sosyalleşme

Spor, sosyolojik açıdan tanımlanması son derece güç bir kavramdır. Bu güçlük, sporun yüklenmiş olduğu anlamların ve araçların çokluğundan, içerdiği çeşitliliğin dinamizminden, kapsamının belirsizliğinden, sporun toplumdan topluma değişen tarihsel gelişiminden ve günlük dilde yaygın biçimde kullanılmasından kaynaklanmaktadır.

Spor her şeyden önce birbirinden son derece farklı, değişen, hatta birbiriyle çelişen anlamlar içeren, çok yönlü bir faaliyettir. Bu faaliyete yönelen bireylerin amacı, eğlenmek, dinlenmek ve hoşça vakit geçirmekten, sağlığını korumaya, güçlü olmaya, sosyal bir çevre edinmeye ya da para kazanmaya kadar geniş ve değişken bir yelpaze içinde yer almaktadır. Profesyonel sporcu için; geçimini sağlayan iş, hastanın tedavi, mankenin formunu korumak için katlandığı eziyet, iş adamının gözünde mal, seyircinin psikolojik deşarj yolu, üst sınıfın farklılıklarını koruma, orta sınıfların yukarıya sıçrama arzusu, alttakilerin güç arayış çabası, gencin gençliğinin gereği, yaşlının yaşlanmadığının delili, engellinin kendini ifade etmesi olabilmektedir. Bu amaçlara bakıldığında bile sporun tanımlanması güçleşmektedir.

Sosyalleşme sayesinde insan, toplumun ortaya koyduğu tavır hareket modellerini, örnekleri ve düşünme biçimlerini öğrenmektedir. Böylece sosyalleşme, kişinin toplumsal kültürle bütünleşmesini ve içinde yaşadığı toplumla uyum sağlamasını mümkün kılan bir mekanizmadır. Kişinin, toplum içinde diğerleriyle birlikte ortak bir hayat sürdürebilmesi, sosyal hayatın norm ve ayinlerine uyması ve grup içinde kendisine verilecek rolleri gereğince yerine getirebilmesi ile mümkün olabilir (47).

Sporda sosyalleşme ile ilgili olarak yapılan çalışmaların bir bölümü Bandura'nın "Sosyal Öğrenme Teorisi" ele alınarak oluşturulmuştur. Yılmaz, Bandura'nın tüm davranış türlerinin doğrudan tecrübe edilen pekiştirmenin yokluğunda da öğrenebileceğine inandığını belirtmektedir. Bizler her zaman kendimizi pekiştirerek değil, başka insanların davranışlarını ve bu insanların davranışlarının sonuçlarını gözlemleyerek de dolaylı pekiştirmeler aracılığı ile öğreniriz.

Bilişsel süreçlerin, sosyal bilişsel teoride çok önemli bir işlevi vardır. Bizler doğrudan pekiştirme yaşayarak öğrenmek yerine model alma, yani başka insanları gözleme ve davranışlarımızı onlarınkine benzetme yolu ile öğreniriz. Bandura'nın edindiği sonuçlar göstermiştir ki, bizimle aynı yaşta ve cinsiyette olan insanların davranışlarından en fazla etkileniyoruz. Ayrıca statüsü ve prestiji yüksek modellerden de etkilenme eğilimindeyiz. Ayrıca yapılan davranışın tipi de taklit derecemizi etkilemektedir. Basit davranışlar karmaşık davranışlara oranla daha çok taklit edilmektedir.

Özellikle çocuk ve gencin sosyalleşmesinde aile ve resmi eğitim kuruluşlarının yanında diğer kişi, oyun ve akran gruplarının etkisi büyüktür. Oyuna dahil olan çocuk oyundaki kurallar aracılığıyla toplumun kurallarına ulaşabilir (48). Ayrıca bireyin ruhundaki savaşçı, kavgacı enerjiyi barışçı, dostane bir zemine çekerek “çatışma”yı, “karşılama”ya dönüştürür. Spor bu yönüyle bireye oyun içinde rekabet ve yarışma ortamında “üstün gelme”, dolayısıyla “başarma” zevkini tattırır ve onu hayata daha fazla bağlar (49).

Spor yolu ile ilişkilerini geliştiren ülkelerin katı düzen ayrılıkları dışında bir çok sorunları spor adamları ve sporcular yolu ile çözdükleri ve belli sorunların çözümünde belli aşamalar kaydettikleri de görülmüştür (50).

Gelişmiş ülkelerde sportif yarışmalar da sosyalleşmenin önemli bir aracı olarak kabul edilebilir. Amerika birleşik devletleri’nde fikir olarak bu eğilimde olan yetişkinler, oyunlu aktiviteler düzenlemekte ve amaç edinmeyi, beceri geliştirmeyi ve ödül alma başarısının önemini vurgulayan spor programlarına katılma için çocuklarını teşvik etmektedirler. Çocuğun temel gelişiminde zaten oyuna sınırsız ihtiyacı vardır. Organize edilmiş sportif oyunlar yoluyla çocukların hem kendi akranları ile bir arada olması sağlanır. Hem de kurallara ve kararlara uyma, yenme ve yenilmeyi hazmetme gibi deneyimler kazandırılır. Ancak bu organizasyonlarda çocuğun insan yönü üzerinde durulmalı sporcu yönü ön plana çıkarılmamalıdır. Böylece çocuk kendi vücudunu tanıma, fiziksel özelliklerinin farkına varma fırsatını elde eder. Kendinden daha çok iyi ve daha az iyi kişiler olduğunu fark eder. Daha az iyi olanları küçük görmemeyi, daha çok iyi olanları takdir etmeyi öğrenir. Bu deneyimler hayatı boyunca farklı koşullarda karşılaşacağı benzer durumlara uyumunu kolaylaştırır (46).

2.4.1. Sporda yönelme

Sözcük anlamıyla yönelme; bir yere, bir şeye, bir kimseye yönelmek, onları amaç olarak seçmek, benimsemek ve ilgilenmektir. Eğilim ise bireyi bir şey yapmaya yönelten ruhsal durum, içgüdüsel istek, kişisel yatkınlık olarak tanımlanır (51).

Amaçlar, elde edilecek ideal sonuçlardır. Bu amaçlar, çoğu zaman soyut ve o kadar uzaktır ki, ulaşılması mümkün olmayabilir. Buna rağmen amaç, insanların yönünü tayin etmede ve faaliyetlerinin şekillenmesinde etken olur (51).

Araştırmacılar, özellikle genç insanların enerji yüklü olduğuna ve saklı olan bu enerjii herhangi bir şekilde açığa çıkarmak için çeşitli yol arayacaklarını belirtmektedirler. Bu durumda gençler; sosyal hayat ve aile hayatının sosyo-ekonomik etkilerinden ileri gelen doyumsuzluklar ve bunların oluşturduğu gerginliklerden dolayı olumsuz eylemlere yönelebilmektedir.

Çağımızda spor etkinlikleri gerek teknolojinin gerekse spor biliminin gelişmesine paralel olarak büyük aşamalar kaydetmektedir. Ülkelerin spor gelişmeleri de teknolojik gelişmelerine bağlı olarak değişmektedir. İleri ülkelerin spor bilimine verdikleri değer ve yaptıkları yatırımların gittikçe arttığı ve yapılan yatırımların boşa çıkmadığı görülmektedir.

Sporda üst düzeyde başarıya ulaşabilmek, spora erken yönelme ile yakın bir ilişki göstermektedir. Çocukların ve gençlerin gelecekte en yüksek verimi sağlayacakları branşlara zamanında kanalize edilmesi spor biliminin en önemli konusunu oluşturmaktadır. Yetenek seçimi çocukların mümkün olabilecek en erken yaşta başarılı olabilecekleri dala yönlendirilmek üzere gruplandırılmasıdır. Başka bir deyimle belirlenen spor dalı için en başarılı olabileceklerin diğerlerinden ayırt edilmesi işlemidir.

İnsanın genetik yapısının spor başarısı üzerindeki etkileri çok önemlidir. İnsana başarılı bir spor çevresi kazandırmak mümkündür, ancak iyi bir yapı kazandırmak mümkün değildir. Çocuğun ve gencin zamanında ve isabetli olarak kabiliyetlerine uygun branşlara ayrılabilmeleri şampiyon olabilecek üstün yetenekli sporcuların ayrımını gerçekleştirebilecektir. İşte bu ayırmadaki kriterlerin en önemlilerinden birisi, spor dalına uygun kişilik ve fiziğe sahip sporcuyu seçmek, ikincisi ise, bu seçimi mümkün olan en erken zamanda yapmaktır. Ülkemizde de kitlelerin spora yönlendirilmesi anayasamızın 59. maddesi ile güvence altına alınmıştır (52).

Anayasamızın 59. maddesine göre “Devlet her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur” denilmektedir. Ülkemizin spor politikasında bu maddeye göre yön verilmektedir. Ancak hala sporu tabana yaydığımızı söyleyemeyiz (52).

Fertlerin fiziki güçlerin artırılması, ruhi gelişmelerin sağlanabilmesi ve toplumda sporun yaygınlaştırılabilmesi sosyal münasebetler ağının kurulmasına bağlıdır. İşbirliği ve dayanışmacı davranışların kazanılmasında da spor önemli bir araçtır. Sporun toplumun çeşitli kesimlerinde yapılabilmesi ve yaygın bir hal alabilmesi, devlet tarafından yerine getirilmesi şart olan fonksiyonlara bağlıdır, hem de fertlerin ve sosyal grupların katkılarını gerektirmektedir (53).

Bir toplumda spora katılımın şekli, düzeyi, yararı ve sorunları sadece kişilerin yetenek ve ilgilerine bağlı değildir. Toplumun spora bakış açısı dolayısıyla sporun yönetim ve organizasyonu büyük önem taşımaktadır. Spor kendine özgü toplumsal kuralları, değerleri, etkileşim sembelleri ve süreçleriyle canlı bir toplumsal yapıdır. Spor kendi geçmişi ile toplum geçmişi arasında bir bağ oluşturur. Bu kuvvetli ilgi sporun toplumsal süreçlerle şekillenmesinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle spor otonom olarak oluşmaz, toplumdaki ilişkiler yoluyla ortaya çıkarak değişir ve yeniden biçimlenir (53).

Kişiliğin oluşumu gelişim çağına özgü bir olaydır. Bu çağı yaşayanların; fiziksel olarak büyük kasları küçük kaslara oranla daha iyi geliştirmiştir. El-göz eşgüdümüleri tam olarak gelişmemiş ve dikkatlerini bir konu üzerinde toplama süreleri kısadır. Sosyal ve duygusal anlamda benmerkezcilerdir. Sorumluluk almaya hazır olup övülme ve ödüllendirilme onlar için önem taşımaktadır. Zihinsel olarak öğrenmeye istekli olup, yüksek güdülemeye sahiptirler. Doğrudan katılımı öğrenmeye yatkın olup, gruba aitlik ilgileri kuvvetlidir. Gelişim çağı çocuğunun devinimlerinde süreklilik ve anlatım vardır (54).

Yönelmede bireyin, çevresindeki veya okulundaki spor etkinliklerinin, sahaların, salonların ve malzemelerin yeterli olmasının yanı sıra, bireyi spor yapmaya güdüleyen birçok unsur vardır (55).

Bir eğitim faaliyeti olarak da değerlendirilebilecek olan beden eğitimi ve spor, ortak amaçları dile getirebilme gücünü ve takdir edebilme duygusunu ortaya çıkarmaktadır. Bunların yanı sıra, spor, anlayış ve sorumluluk taşıyabilme ve işbirliği içinde düzen sağlama kabiliyetini de geliştirmektedir. Sebatsız ve enerjik olmayı sağlaması, sosyal gruba ve topluma mensubiyeti değerlendirebilme gücünü ferde kazandırmakla, fert ile toplum ilişkilerini daha ahenkli kılmaktadır. Aynı zamanda sportif faaliyetler fertlere, sosyal hareketlilik sağlayarak toplumda sahip oldukları statüyü yükseltici, tamamlayıcı bir etkide yapmaktadır. Gelişen sportif faaliyetler yoluyla fertler ve sosyal gruplar arasındaki etkileşim dolayısıyla meydana gelen sosyal süreç, rekabet-çatışma veya mücadele-işbirliği-uyum-bütünleşmeyi ihtiva etmektedir (56).

Bireyi spor yapmaya yönelten nedenleri branşı çok sevmek veya salt spor sevgisi ya da spor aşkı ile izah etmek tek başına yeterli görülmemektedir. Bireyi spora yönelten nedenleri şöyle sıralayabiliriz; (57)

- Anne ve babası (aile) eski bir sporcu olduğu için
- Yeni bir çevre için
- Beden eğitimi öğretmeni yönlendirdiği için
- Hareket dürtüsü, performans gösterme arzusu, kendi değerini ölçme isteği veya saldırganlık duygusunu köreltmek için
- Herhangi bir başarısızlığı ya da hayal kırıklığını telafi
- Dünya görüşü spor yapmayı gerektirdiği için
- Seyahat imkanının doğabilmesi için
- Başarılı olmak suretiyle milli duyguları yaşamak için
- Para kazanmak için

2.4.2. Spora yönelme ve elit sporcu olma

Elit sporcularda elit olmadan önce spora yönelirken, amaç; elit olduktan sonraki gibi onunla ilgilenmek, kendini ona adanmak ve asıl işi sporculuk şeklinde değildir. Bu bazı gelişimler sonucunda olur. Sporcu önce fiziksel gelişim gösterir. Bu, yönelmeyle beraber başlar.

Bugün insan organizmasının iki sistemi üzerinde spor yapmanın olumlu etkileri olduğu kesinlik kazanmıştır. Bunlar, kalp-damar sistemi ile kas-kemik (hareket) sistemleridir.

Tanınma, şöhret elde etme isteği, kendini daha çok kuvvetli hissetme isteği, kabul ettirme spora yönelmede etkili olan itici ve teşvik edici etmenlerdir (58).

Elit sporcunun yetenek ve performansının gelişmesiyle çevresinde kabul görmesi, bu sporcu için yaptığı spor branşına daha da önem vererek çalışmasını sağlarken, örnek sporcu imajı ile yeni spora başlayacaklara bir “yönelme” eğilimi de yaratmaktadır (59-60).

Yetenek Seçimi ve İlkelerinde Spor Dallarına göre Spora Başlama ve Branşlaşmada futbola başlama yaşı 10-12, branşlaşma yaşı ise 11-13 yaşları arasındadır (61-62).

2.4.3. Spora yönelme ve sosyal çevre

Sosyal çevrenin taşıdığı özellikler farklı sportif faaliyetlerin geliştirilmesine zemin hazırlamaktadır (63).

Sosyal çevre olarak düşünebileceğimiz okul, aile, işyeri ve insan tarafından işlenmiş, değerlendirilmiş olan fiziki çevre şartları sportif faaliyetin hangi branşta yoğunlaştığına ışık tutmaktadır. Okul, aile ve işyerinde kabul görmeyen bir faaliyetin toplumda yaygınlaşması zordur. Eğer yaşanılan çevrede sosyal grup faaliyetleri gelişmemişse, dışa kapalı homojen bir sosyal yapı varsa, sosyal değişme yavaş ve yetersiz ise sportif faaliyet de arzu edilen seviyeye çıkamayacaktır. Bilindiği gibi, spor sosyal bir role sahiptir (63).

Boş zamanın değerli olarak kullanılması evde başlar. Bir ailenin, bireylerine öğretilen bulunacağı boş zaman değerlendirme faaliyetleri, genellikle ailenin ekonomik düzeyine bağlıdır (64). Aile, toplumun değer yargılarını gelenek ve görevlerini, beğenilerini, inançlarını, önyargılarını kısaca kültürünü yansıtır (65).

Gelişmekte olan organizmada cinsiyet diğer gelişmelere paraleldir. Çocukluktan yetişkinliğe başarılı bir geçiş; biyolojik, psikolojik ve sosyal gelişmenin birlikte olmasıyla gerçekleşir. Sosyal gelişme kişinin içinde yaşadığı toplum tarafından kabul edilir tarzda davranmayı öğrenme süreci demektir. Gençlik çağının bağımsızlık çağı olması nedeni ile bir anlamda birey topluma karışır, yani evden kopup çevreye yönelerek spora ilgisinin artması da söz konusudur.

Birey kendi yaşlılarıyla kaynaşma olanağını, spor ve diğer faaliyetlerle bulur. Çünkü arkadaşlarının da benzer sorunları vardır ve gruplaşmalar başlar. Bu gruplaşmalar birlikte hareket etmeye kadar götürür. Topluma karışma ve kaynaşma olanağı, yaşlılarıyla beraber ilgi duyduğu etkilendiği veya merak edip denemek istediği spora yönelmeyle gelişir (59). Arkadaşlarca aranmak, beğenilmek ve benimsenmek benlik saygısının önemli bir koşuludur. Genç birey, arkadaşlarıyla ilişkilere girerek zekasıyla, spor ve sanat yetenekleriyle kendini kanıtlar (43).

Gençlik çağı bağımsızlık çağıdır. Topluma karışma çağıdır. Genç evden kopar, çevreye yönelir, spora ilgi artar, spor faaliyetleri gençte yaşlılarıyla kaynaşma imkânı sağlar (63).

2.4.4. Spora yönelme ve aile

Aile; aynı evde oturan anne-baba, çocuklar veya torunlardan oluşan birinci gruptur. Ailenin toplumsal-ekonomik durumu da çocuğun toplumsal gelişimini şu ya da bu biçimde etkiler, yoksul çevrenin çocukları toplumsal yönden geri kalabilirler. Bunların toplumsal yönden görgü ve yaşantıları az olabilir (63).

Aile çocukların hayatındaki ilk ve en önemli sosyalleşme yeridir. Sosyalleşmede ailenin önemi o kadar büyüktür ki, birçok araştırmacı sosyalleşmeyi ailedeki ve aile dışındaki olarak ikiye ayırır; bu birincil ve ikincil sosyalleşme olarak ta söylenir. Birincil sosyalleşme genellikle küçük çocukların aile içindeki sosyalleşmesi olarak ele alınırken, ikincil sosyalleşmenin büyük çocukluk ve gençlik dönemi arkadaş grupları içinde, okulda, meslekte olarak alt bölümlere ayrıldığı görülür (66).

Aileler çocukların daha sosyal olabilmelerine fırsat tanıyan spor olgusuna uzak kalmamaktadırlar. Ailenin bir toplumsal kurum olması nedeniyle ve toplumsal kurumun da temel bazı değerlerinin korunması açısından bütünlüğü nedeniyle zorunlu ve nispeten sürekli kurallar topluluğunu anlattığını ifade edebiliriz. Dolayısıyla aile de bu sürekli kurallar topluluğunun en eskisi, en köklüsüdür diyebilmekteyiz. Aile kavramı günümüzde çok kullanılmaktadır ve yaşamımızın her anında etkilidir. Ancak bilimsel inceleme amacıyla ele alındığı zaman, tanımlanması, işlevlerinin belirlenmesi ve geniş anlamda toplumsal yapıyla ilişkisinin saptanmasında değişik yaklaşımların bulunduğu gözlenmektedir. Gelenek ve göreneklerimiz, örf ve adetlerimizin gelecek kuşaklara taşınması bakımından etkili olan aile, eskiden kurulmuş ilişkileri, gelenekleri, alışkanlıkları kuşaktan kuşağa geçirmek yoluyla üyelerine kendi sınıfları içinde tutmak eğilimi göstermesi bakımından, toplumsal değişikliğe engeldir (59).

Aile yapısı, nicelikleri anne ve babanın eğitim seviyesi ile anne-baba-çocuk ilişkilerinin yapısı ve çocuk yetiştirme anlayışı; gencin boş zaman faaliyetlerini aile kurumu aracılığıyla öğrenmesini ve katılımını sağlar. Aile gencin boş zaman faaliyetlerini yönlendirirken, spora katılımlarında da etkili olmaktadır. Çocuğun sosyalleşmesini ve sosyal davranış biçimlerini geliştirmesini etkileyen en önemli faktörlerden biri ailenin yapısı ve çocuğu eğitme şeklidir. Genel olarak ailenin çocuk eğitimi biçimine bakılırsa; sevecen, itici, çocuğun uygunsuz davranışlarında tutarlı aşırı koruyucu veya ihmalcisi, endişeli ve rahat, genellikle etkili veya etkisiz gruplanabilir. Bunlar birbirleriyle etkileşerek daha karmaşık durumları meydana getirebilir (63).

Aile; sosyal dünyayı ve spor dünyasını görmeyi sağlayan ilk birimdir. Ailenin sosyalizasyon üzerindeki ilk ve güçlü etkisi, çocuğun spora katılıp katılmayacağını ve katılıyorsa nasıl bir spor yapacağını belirler. Ailelerin sporla ilgili olması çocuğun spora katılımında, hatta sporun toplumun çoğunluğunca yapılmasında olumlu bir etkidir. Ancak ailelerin bu ilgisi bilinçsiz ise çocuğun kapasitesinin üzerinde zorlamaya yol açıyorsa ya da mutlaka başarıya koşullamışsa yarar yerine zarar getirecektir (43).

Modern hayat düzeninin özüne etki yapmadığı yegane kurum ailedir. Aile, toplumun bağımsız ve dokunulmaz sosyal birliğidir. Ailenin dokunulmazlığı, aile içine etki yapılamayacağıının bir işaretidir (67).

Ana babasından anlayış görmeyen, onlarla çatışma içinde olan genç evde bulamadığı güveni arkadaş çevresinde arar. Onlara daha çok bağlanır ve onları benimser. Onlardan ayrı kalmamak için kendisine aykırı gelen düşünce, tutum, davranış ve eylemleri bile benimser. Bu yüzden, gençler yanlış arkadaş, sağlıksız çevre ve olumsuz ilişkilerden korunmalıdır. Aileler gençleri değişik sosyal etkinliklere yönlendirmelidir. Bireyin çok yönlü gelişmesini sağlayan aktivitelerin başında spor gelmektedir (68).

2.4.5. Spora yönelme ve yakın çevre

Sosyal yapı incelemelerinde çevresel etkilerin önemi büyüktür ve insanın çevresi ile olan bağı tamamen başka bir şekilde belirlemektedir. İnsanın sosyal bir varlık olduğu hemen öğrenilemediği gibi bu zaman almaktadır ve insanlarla nasıl bir ilişki kurulacağı, nasıl geçinileceği, kimlerin etkisinde kalındığında önceden belli olmamaktadır. Bireyin sosyalleşmesi yerleşim yeriyle, ilişki kurduğu insanlarla mümkün olmaktadır. Sosyalleşme aileden sonra sokakta başlar. Bu yüzden çocuk sosyalleşmeyi, insan ilişkilerini, arkadaşları, arkadaşlarla oyun kurabilmeyi ve daha türlü türlü pek çok olayı dışarıda görür, öğrenir, kendi evrenini inşa eder. İster ergenlik çağı olsun ister yetişkin, insan yaşamındaki bazı değerler çocuklukta alınmaya başlanır (59).

Arkadaşlıklar, hepimizin hayatına getirdiği taze soluk için gereklidir. Sosyal beceriler geliştirmek bize pek çok ödülleri sağlayan etkinliklerden biridir (69).

Yakın çevre, bir kimsenin davranışları üzerindeki etkisi açısından ele alındığında içinde yaşadığı ortam çevrenin insan üzerindeki etkisi, çevreye uymak olarak tanımlanmaktadır (70).

2.4.6. Spora yönelme ve okul-iş çevresi

Okullar hem eğitim merkezleridir, hem de aynı yaş gruplarının bir araya geldiği yerlerdir. Bu nedenle beden eğitimi açısından okullar geniş boyutlu birer kaynaktır. Çünkü çocukların, ortaöğretimdeki gençlerin büyüme dönemleri bu çağlara rastlamaktadır. Beden gelişiminin hızlandığı bu dönemlerde kişinin sporla direnç, çeviklik ve bazı alışkanlıklar kazanması çok önemlidir (71).

Okul ailenin eksiklerini tamamlar ve aileye göre sosyal yaşama daha açıktır. Burada işaret etmek gerekir ki, modern psikoloji artık adam klişesine göre insan yetiştirmeyi amaç edinmektedir. Tersine bireyi bağımsız bir karakter olarak ele alır ve ona özelliklerine göre benliğini kazandırır ve ahlaki yaşamın ortaya çıkaracağı sorunlara göre gençliğini hazırlar, o'nu kendisine ve topluma yararlı bir kişi olarak yetiştirir (72).

Beden eğitimi ve spor uygulamaları, okullarda öğrencilere ders içi ve ders dışı zamanlarında genel eğitimin tamamlayıcısı olarak verilmektedir. Okul ve okuldaki beden eğitimi ve spor faaliyetleri çocuğun ya da gencin beden eğitilmesini sağlarken, onun psikolojik açıdan gelişmesine ve sağlıklı olmasına da katkı sağlar. Aynı zamanda sosyalleşmesini geliştirir ve beşeri ilişkilerinin gelişmesini güçlendirir (63).

Okul çevresinin spora yönelmeye etkisinde, okul ortamındaki beden eğitimi derslerinin başarı ile uygulanmasının rolü vardır. Öte yandan boş geçen beden eğitimi dersleri veya bir beden eğitimi meslek öğretmenin okulda bulunmayışı ve başka bir meslek öğretmenin dersler boş geçmesin diye bu derslere girmesi nedeniyle, sağlıklı yapılamayan bu derslerin spora yönelme açısından olumsuz etkileri olabilmektedir. Demokratik bir toplumda eğitim nasıl temel bir hak ise, oyunda aynı derecede doğal ve içgüdüsel bir haktır. Bugün ülkemizde temel eğitim sorunlarımızdan en önemlisi çocuğun ilkokulda oynama özgürlüğüne kavuşmamasıdır. İlkokulda temel hak ve özgürlüklerini savunma bilincine ulaşamaz. Ancak çocuğun bu temel hak ve özgürlüğünün sağlanması aile, toplum ve okulun görevidir (59).

Çocukların ve gençlerin içindeki saldırganlığın ve geçimsizliğin törpülenmesi, yetişkinlerin günlük hayattaki sıkıntı, yorgunluk ve tekdüzeliğin verdiği gerginliklerin giderilmesi, beden eğitimi ve spor etkinlikleriyle gerçekleştirilmektedir. Sporcunun sporda sağladığı üstün başarı kişiliği ve zekasıyla birlikte, arkadaşlarına ve çevresine sağladığı üstünlük, sporcunun zamanla liderlik özelliklerini ortaya çıkarır (1).

2.4.7. Spora yönelme ve toplum-kitle iletişimi

Bireyler toplumsal olarak izole değildirler. Diğer insanlarla ilişki içinde olan toplumsal grupların öğeleridirler. Dolayısıyla medya iletişimine tepki doğrudan ve anında değil, toplumsal ilişkilerden etkilenen araçlar ile olacaktır. Bireyler bu noktada kitle iletişim araçlarının iletişimi daha aktif olarak alır, diğer insanlara aktaranlar ve bunu yapamayan daha pasif izleyiciler olarak ikiye ayrılabilirler. Bu da kitle iletişiminin toplumsal ilişkiler ağı içinde, düşünce, bilgi ve gücü elinde tutan unsurların çekişmesi içinde izleyeceği anlamına gelir. Toplum, başta kendi kendini koruma ve sürdürmek olmak üzere, birçok temel çıkarlarını gerçekleştirmek için, işbirliği yapan insanlardan oluşan çok ya da az ölçüde kurumlaşmış bir karmaşık ilişkiler bütünüdür (73).

Kitle iletişim araçları toplum üzerinde etkili bir değişim sağlayabilir. Özellikle az gelişmiş ülkelerde bu ülkelerin ekonomik ve siyasal alanda kurtuluşu için kitle iletişim araçlarına güvenilebilir. Toplumda yapılması düşünülen değişiklikler kitle iletişim araçları kullanıldığında ve koşullar uygun hale getirildiğinde gerçekleştirilebilir (74).

Kitle iletişimi olarak adlandırılan bu araçlara son zamanlarda “medya” denilmeye başlanmıştır. Bunların ortak özelliği, her zaman kalabalık, farklılaşmamış ve ayrışık topluluklara yönelmektir. Büyük ya da küçük olsun her haberin iletilmesi, yaratma ve düşünme özgürlüğü gibi programların yapılması veya sadece eğlenmek için hazırlanan programların yapılmasında ilettikleri ve yaydıkları mesajların çeşitliliğinden ileri gelmektedir. Bir topluluğun varlığını sürdürebilmesi için toplumsallaşması gerektiğinden bunun maddi, manevi temellerinin toplum üyelerine aktarılması zorunludur (59).

2.4.8. Spora yönelme ve spor tesisleri

Ülke sporunda olduğu gibi, okulda öğrencileri spora teşvik etmede temel faktörlerden birisini de, yeterli ve uygun tesisler ile spor malzeme ve araç gereçler teşkil etmektedir. Açık ve kapalı spor tesisleri sayılı bazı okullarda bulunmaktadır.

Sporun yapılabilmesi için, sporun özelliğine göre uygun alanlar, salonlar v.b. tesislerin olması gerekir. Spora teşvik bu alanların bilinçli bir şekilde değerlendirilmesiyle olur. Memleket sporunun gelişmesi büyük ölçüde aktif olarak spor yapılabilecek tesislerin varlığına ve bu anlayışla işletilmesine bağlıdır (63).

3. GEREÇ ve YÖNTEM

Bu çalışmanın materyalini, 2011 yılı yaz sezonu içerisinde, Gaziantep ilindeki yaz spor okullarında yüzme branşına yönelen 160 ilköğretim öğrencisi oluşturmuştur.

Araştırmada “Anket Survey” tekniği kullanıldı. Araştırmada belirlenen amaçlara ulaşabilmek için konu ile ilgili literatür taraması yapılarak yönelme nedenleri ile beklentilerini tespit etmek amacıyla anket formu kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan anket formundan elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılıp. Veriler bilgisayara kodlanarak frekans, yüzdeler belirlenmiştir. İstatistiksel analizler, SPSS (SPSS for Windows, sürüm 16.0, 2008, SPSS Inc., Chicago, Illinois, ABD) programında yapılmıştır.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma, ilköğretim öğrencilerinin yaz spor okullarında yüzme branşına yönelme nedenleri ile beklentilerinin ele alındığı betimsel bir araştırmadır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde deneklerin ayırt edici özellikleri, ikinci bölümde ise deneklerin spora yönelme, uğraşma ve beklentileri tanımlanmaya çalışılmıştır. Araştırmada kullanılan anket formu önce benzer araştırma örneklerinden (75) yararlanılarak taslak form haline getirilmiş daha sonra alan uzmanlarının görüşleri alınarak anket formuna son şekli verilmiştir. Anket formu beşli likert tipinde olup, hiç, az, orta, fazla, oldukça fazla şeklinde tanımlandırılmıştır. Anketin güvenilirlik hesaplaması yapılmış ve güvenilirlik katsayısı $\alpha=0.851$ bulunmuştur. Gaziantep ili yaz spor okullarına katılan ilköğretim öğrencilerinden toplanan veriler, öğrencilerin demografik özelliklerine ve araştırmada ele alınan diğer değişkenlere göre analiz edilerek raporlaştırılmıştır. İstatistiksel analizlerde Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programından (SPSS 16.0) yararlanılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni, Gaziantep ilinde yaz spor okullarına yüzme branşına iştirak eden ilköğretim öğrencileridir. 2011 yılı yaz tatili döneminde spor okullarında yüzme branşını tercih eden 160 öğrenci ile sınırlandırılmıştır. Öğrencilere ait demografik özellikler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 3.1. Araştırma grubunun demografik özelliklerinin dağılımı

Değişken	İfadeler	Frekans	Yüzde
Yaş	7-8 yaş	54	33.8
	9-10 yaş	38	23.8
	11-12 yaş	34	21.2
	13-14 yaş	20	12.5
	15 ve üzeri yaş	14	8.8
	Toplam	160	100.0
Cinsiyet	erkek	106	66.2
	kız	54	33.8
	Toplam	160	100.0
Oturduğu Ev	kendi evimiz	99	61.9
	kira	61	38.1
	Toplam	160	100.0
Aile Gelir Düzeyi	500-1200 lira	12	7.5
	1201-1900 lira	36	22.5
	1901-2600 lira	38	23.8
	2601-3300 lira	30	18.8
	3301-4000 lira	18	11.2
	4001 ve üzeri	26	16.2
	Toplam	160	100.0

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Araştırmada, 2011 yılı yaz sezonu içerisinde, Gaziantep İlindeki yaz spor okullarında yüzme sporuna yönelen öğrencilerin bu branşa yönelme nedenlerini belirlemek amacıyla geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Daha sonra öğrencilerden toplanan veriler bilgisayar ortamına aktarılarak SPSS istatistik paket programında analiz edilmiştir.

Araştırmada kullanılacak anket çalışma örneklemin de yer alan öğrencilere bizzat araştırmacı tarafından çalışma öncesi ve sonrasında, ilgili antrenörün, kurs yöneticisinin ve ailelerin izni alınarak uygulanmıştır. Uygulamaya başlamadan önce öğrencilere ve ailelerine araştırmanın amacı ile ilgili açıklamalarda bulunularak ve anket formu hakkında bilgi verilmiştir. Anket formlarının yaklaşık 20 dakika içerisinde doldurulduğu gözlemlenmiştir. Doldurulan anketler daha sonra araştırmacı tarafından bizzat toplanmıştır.

3.4. Verilerin İstatistiksel Analizi

Anketten elde edilen veriler öncelikle bilgisayar ortamına aktarılmış, daha sonra da SPSS 16.0 paket programından yararlanılarak hesaplamalar yapılmıştır. Verilerin analizinde yüzde frekans dağılımları belirlenmiştir.

4.BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma grubuna uygulanan anket formundan elde edilen puanlara ilişkin.

Tablo 4.1. Araştırma grubunun yüzme branşına yönelmelerinde etkili olan unsurlara ilişkin görüşlerinin dağılımı

	N	$\bar{X}$	SS	Min.	Max.
Anne baba ve kardeşin etkisi	160	4.23	1.22	1.00	5.00
Yüzmeyi öğrenmekteki etkisi	160	4.10	1.02	1.00	5.00
Yaşadığımız çevrenin etkisi	160	3.52	1.35	1.00	5.00
Arkadaş ve akran grubunun etkisi	160	3.32	1.34	1.00	5.00
Yaz dönemlerinde serinletiyor olması	160	3.10	1.45	1.00	5.00
Yakın çevredeki bir antrenörün etkisi	160	2.63	1.69	1.00	5.00
Maliyetinin düşük olmasının etkisi	160	2.30	1.42	1.00	5.00
Beden eğitimi öğretmeninin etkisi	160	2.23	1.39	1.00	5.00
Televizyon kanallarının etkisi	160	2.20	1.22	1.00	5.00
Basın-yayın organlarının etkisi	160	2.15	1.25	1.00	5.00
Okul spor tesisi ile malzemenin etkisi	160	1.86	1.27	1.00	5.00

Tablo 4.1.'de araştırma grubunun yüzme branşına yönelmelerinde etkili olan unsurlara ilişkin görüşlerinin dağılımı verilmektedir. Buna göre öğrencilerin yüzme branşına yönelmelerinde etkili olan unsurlardan “Anne, baba ve kardeşin etkisi” 4.23 ± 1.22 ortalamayla birinci sırada yer almaktadır. Sırasıyla ortalamalara bakıldığında “Yüzmeyi öğrenmekteki etkisi” 4.10 ± 1.02 , “Yaşadığımız çevrenin etkisi” 3.52 ± 1.35 , “Arkadaş ve akran grubunun etkisi” 3.32 ± 1.34 , “Yaz dönemlerinde serinletiyor olması” 3.10 ± 1.45 , “Yakın çevredeki bir antrenörün etkisi” 2.63 ± 1.69 , “Maliyetinin düşük olmasının etkisi” 2.30 ± 1.42 , “Beden eğitimi öğretmeninin etkisi” 2.23 ± 1.39 , “Televizyon kanallarının etkisi” 2.20 ± 1.22 , “Basın-yayın organlarının etkisi” 2.15 ± 1.25 , “Okul spor tesisi ile malzemenin etkisi” 1.86 ± 1.27 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.2. Araştırma grubunun yüzme branşı ile uğraşma nedenlerine ilişkin görüşlerinin dağılımı

	N	$\bar{x}$	SS	Min.	Max.
Yüzme branşını sevmek	160	4.37	0.90	1.00	5.00
Yüzme branşıyla uğraşarak sağlıklı olmak	160	4.18	1.00	1.00	5.00
Başarı ve kazanmaktan zevk duymak	160	4.18	1.05	1.00	5.00
Yüzme branşıyla uğraşarak boş zamanlarımı olumlu değerlendirmek	160	4.10	0.90	1.00	5.00
Sporun olumlu katkılarından haberdar olmak	160	3.98	0.95	1.00	5.00
Sporcu olarak arkadaşlarım tarafından tanınıp sevilme ve sayılmak	160	3.60	1.17	1.00	5.00
Kolayca bir arkadaş grubuna katılmak	160	3.50	1.17	1.00	5.00
Maddi gelirimimi arttırmak	160	2.28	1.53	1.00	5.00

Tablo 4.2.'de araştırma grubunun yüzme branşı ile uğraşma nedenlerine ilişkin görüşlerinin dağılımı verilmektedir. Buna göre öğrencilerin yüzme branşı ile uğraşmalarında “Yüzme branşını sevmek” 4.37 ± 0.90 ortalamayla birinci sırada yer almaktadır. Sırasıyla ortalamalara bakıldığında “Yüzme branşıyla uğraşarak sağlıklı olmak” 4.18 ± 1.00 , “Başarı ve kazanmaktan zevk duymak” 4.18 ± 1.05 , “Yüzme branşıyla uğraşarak boş zamanlarımı olumlu değerlendirmek” 4.10 ± 0.90 , “Sporun olumlu katkılarından haberdar olmak” 3.98 ± 0.95 , “Sporcu olarak arkadaşlarım tarafından tanınıp sevilme ve sayılmak” 3.60 ± 1.17 , “Kolayca bir arkadaş grubuna katılmak” 3.50 ± 1.17 , “Maddi gelirimimi arttırmak” 2.28 ± 1.53 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.3. Araştırma grubunun yüzme branşından beklentilerine ilişkin görüşlerinin dağılımı

	N	$\bar{x}$	SS	Min.	Max.
Sağlıklı olmak ve sağlığımı korumak	160	4.36	0.82	1.00	5.00
İyi bir fiziki görünüme sahip olmak	160	4.05	1.06	1.00	5.00
Milli takıma seçilmek milli olmak	160	3.50	1.40	1.00	5.00
Çevresiyle spor yapan popüler biri olarak ilişkilerimi sürdürmek	160	3.33	1.21	1.00	5.00
İleride sporla ilgili üniversite düzeyinde eğitim görmek	160	2.83	1.28	1.00	5.00
İyi bir sporcu olmak ve hayatımı spordan kazanmak	160	2.82	1.31	1.00	5.00
Maddi olanaklara kavuşmak	160	2.75	1.37	1.00	5.00
Beden eğitimi öğretmeni olmak	160	2.57	1.36	1.00	5.00
Antrenör olmak	160	2.52	1.24	1.00	5.00
Hakem olmak	160	2.52	1.31	1.00	5.00

Tablo 4.3.'de araştırma grubunun yüzme branşından beklentilerine ilişkin görüşlerinin dağılımı verilmektedir. Buna göre öğrencilerin yüzme branşından beklentilerinde “Sağlıklı olmak ve sağlığımı korumak” 4.36 ± 0.82 ortalamayla birinci sırada yer almaktadır. Sırasıyla ortalamalara bakıldığında “İyi bir fiziki görünüme sahip olmak” 4.05 ± 1.06 , “Milli takıma seçilmek milli olmak” 3.50 ± 1.40 , “Çevresiyle spor yapan popüler biri olarak ilişkilerimi sürdürmek” 3.33 ± 1.21 , “İleride sporla ilgili üniversite düzeyinde eğitim görmek” 2.83 ± 1.28 , “İyi bir sporcu olmak ve hayatımı spordan kazanmak” 2.82 ± 1.31 , “Maddi olanaklara kavuşmak” 2.75 ± 1.37 , “Beden eğitimi öğretmeni olmak” 2.57 ± 1.36 , “Antrenör olmak” 2.52 ± 1.24 , “Hakem olmak” 2.52 ± 1.31 olduğu tespit edilmiştir.

5.TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu bölümde; ilköğretim öğrencilerinin yaz spor okullarında yüzme branşına yönelme nedenleri ve beklentilerinin düzeyini belirlemek amacıyla elde edilen bulgular tartışılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen aritmetik ortalamalar, 0-0.99 arası değerler çok düşük, 1.00-1.99 arası değerler düşük, 2.00-2.99 arası değerler orta, 3.00-3.99 arası değerler yüksek, 4.00-5.00 arası değerler çok yüksek olarak değerlendirilmiştir.

5.1. Çalışmada Yer Alan Öğrencilerin Yaz Spor Okullarında Yüzme Branşına Yönelme Nedenlerine İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi

Araştırma grubunun yüzmeye yönelmesinde anne baba ve kardeşin etkisi en yüksek ortalama ($\bar{x}= 4.23$) ile birinci sırada yer almaktadır ve ortalama puanın çok yüksek düzeyde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Alibaz ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmada 14 yaş grubu çocukların karate sporuna yönelmelerinde ailelerin çok yüksek düzeyde ($\bar{x}=4.34$) etkisi olduğunu tespit etmişlerdir (76).

Çon ve arkadaşlarının yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin spora yönelmesindeki etken olan unsurlar içerisinde, aile faktörünün ikinci sırada yer aldığını belirtmişlerdir (77).

Şahan ve arkadaşları da yaptıkları bir çalışmada ailelerin, çocuklarının fiziksel ve psiko-sosyal gelişimine ve boş zamanlarının değerlendirilmesine yarar sağlayacağını düşündükleri için, çocuklarını kendilerinin belirledikleri veya çocuklarının istedikleri bir spor branşına yönlendirdiklerini ifade etmişlerdir (78).

Bayraktar ve Sunay, yaptıkları çalışmada ailenin voleybol sporuna yönelmede oldukça önemli etken olduğu bulgusuna ulaşmışlardır (79).

Farklı çalışmalarda elde edilen bulgular, araştırmamızda elde ettiğimiz bulguları destekler niteliktedir. Bu bakımdan spora yönelmede ailenin çocuklar üzerinde yüksek düzeyde etkisi olduğu söylenebilir.

Araştırma grubunun yüzmeye yönelmesinde “yüzmeyi öğrenmek etkisi” maddesine ilişkin görüşlerden elde edilen ortalama ($\bar{x}= 4.10$) ile ikinci sırada yer almaktadır ve ortalama puanın çok yüksek düzeyde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle özellikle yaz dönemlerinde öğrencilerin yaz spor okullarında yüzme branşını tercih etmelerinde yüzmeyi öğrenmek amacının önemli bir etken olduğu söylenebilir. Bu madde ile ilgili alanda yapılmış çalışma bulunmadığından herhangi bir karşılaştırma yapılamamıştır.

Araştırma grubunun, yüzme branşına yönelmelerinde etkili olan unsurlardan “Yaşadığımız çevrenin etkisi” maddesine ilişkin görüşlerinde ortalamaya baktığımızda ($\bar{x}= 3.52$) yüksek düzeyde tespit edilmiştir.

Şimşek, atletizm sporu yapan öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada, “Yaşadığımız çevrenin spora yönelmedeki etkisi” maddesinde genel ortalamalarının ($\bar{x}= 3.02$) yüksek düzeyde olduğunu tespit etmiştir (80). Çalışmamızda elde edilen genel ortalama değerleri Şimşek’in çalışmasındaki değerden daha yüksek çıkmıştır. Bunun sebebini öğrencilerin çevresinin yüzme branşına atletizmden daha olumlu bakmalarına bağlayabiliriz.

Çalışmamızda, arkadaş ve akran grubunun yüzmeye yönelmedeki etkisine ilişkin ortalamaya ($\bar{x}= 3.32$) baktığımızda, görüşlerin yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

Araştırma grubunun, yüzme sporuna teşvik eden unsurlardan “Yaz dönemlerinde serinletiyor olması” maddesine ilişkin görüşlerinde ortalamanın yüksek ($\bar{x}=3.10$) düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu maddeye ilişkin ortalama değer yüksek olmasını, yaşanan bölgenin coğrafi koşullarına bakıldığında yaz dönemlerinin kurak ve sıcak geçmesine bağlayabiliriz.

Araştırma grubunun, yüzme sporuna teşvik eden unsurlardan “Yakın çevredeki bir antrenörün etkisi” maddesinden elde edilen ortalama ($\bar{x}=2.63$) ve “Beden eğitimi öğretmeninin etkisi” maddesinden elde edilen ortalamalar ($\bar{x}=2.23$) orta düzeyde bulunmuştur.

Oysa, Şimşek ve Kılıçgil farklı branşlara yönelik yaptıkları çalışmalarında, “beden eğitimi öğretmenin spora yönelmedeki etkisinin” çok fazla olduğunu belirtmektedirler (59, 80).

Çalışmamızda seçilen branşında bir sportif faaliyet olduğunu düşündüğümüzde antrenör ve beden eğitimi öğretmenlerinin etkisinin yüksek olması beklenirken, ortalama değer orta düzeyde çıkmıştır. Bunun gerekçesi, Gaziantep ilinde içinde bulunduğumuz yıl itibariyle çok fazla yüzme tesisinin bulunmaması antrenör ve beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencileri bu branşa yönlendirmede çokta istekli olmadıklarına bağlanabilir.

Araştırma grubunun, yüzme branşına yönelmelerinde etkili olan unsurlardan “Televizyon kanallarının etkisi” maddesine ilişkin görüşlerinde ortalamanın ($\bar{x}=2.23$) ve “Basın-yayın organlarının etkisi” maddesine ilişkin görüşlerin ortalamasının ($\bar{x}=2.15$) orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Şimşek çalışmasında basın yayın organlarının yüzme yönelmedeki etkisini orta düzeyde ($\bar{x}=2.40$) bulmuştur (80). Bu çalışma çalışmamızla paralellik arz etmektedir.

Buradan hareketle genel ortalamanın orta düzeyde çıkmasını, basın yayın organlarında ve televizyon kanallarında yüzme branşı ile ilgili haber ve görüntülere fazla yer verilmemesine bağlayabiliriz.

Araştırma grubunun, yüzme sporuna yönelmelerinde etkili olan unsurlardan “Okul spor tesisi ile malzemenin etkisi” maddesine ilişkin görüşlerinde elde edilen ortalama ($\bar{x}=1.86$) değerinin düşük olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Şimşek, atletler üzerinde yaptığı çalışmasında okul spor tesisi ile malzemenin etkisi maddesine ilişkin görüşlerde ortalama puanların orta düzeyde olduğunu belirtmiştir (80).

Bu farklılığın okullarımızda tesis ve malzeme açısından atletizm branşının daha iyi imkanlara sahip olmasına bağlayabilir ve çalışmamızda yer alan öğrencilerin konuya objektif yaklaştıklarını, yüzmeyle ilgili okullarında olmayan tesis ve malzemenin bu spora yönelmelerinde de etkili olmayacağını yansıttıklarını söyleyebiliriz.

5.2. Çalışmada Yer Alan Öğrencilerin Yaz Spor Okullarında Yüzme Branşı İle Uğraşma Nedenlerine İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi

Araştırma gurubunun, yüzme branşı ile uğraşma nedenlerine ilişkin görüşlerden “Yüzme branşını sevmek” maddesine ilişkin görüşlerinde ortalamanın ($\bar{x}=4.37$) çok yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Konu ile ilgili farklı branşlar üzerine yapılan çalışmalarda ilgili spor dalını sevmek maddesine ilişkin görüşlerin çok yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir (76, 79, 80). Yapılan çalışmalar, bizim çalışmamızı destekler niteliktedir. Buradan hareketle öğrencilerin yaz spor okullarında sevdikleri spor branşı ile uğraştıklarını söyleyebiliriz.

Çalışmamızda yer alan öğrencilerin, yüzme branşı ile uğraşma nedenlerine ilişkin unsurlardan “Sağlıklı olmak” maddesine ilişkin görüşlerden elde edilen ortalamanın ($\bar{x}=4.18$) çok yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Çalışma grubumuzun spor yaparak sağlıklı olunacağı bilgisine haiz oldukları söylenebilir.

Araştırma gurubunun, yüzme branşı ile uğraşma nedenlerine ilişkin görüşlerden “Başarı ve kazanmaktan zevk duymak” maddesine ilişkin görüşlerinde elde edilen ortalamanın ($\bar{x}=4.18$) çok yüksek olduğu tespit edilmiştir. Şimşek, atletizm branşıyla uğraşan 14-17 yaş gurubu öğrencilerin “Başarı ve kazanmaktan zevk duymak” maddesine ilişkin görüşlerinin çok yüksek ($\bar{x}=4.57$) olduğu bulgusuna ulaşmıştır(80).

Alibaz ve arkadaşları, yapmış olduğu çalışmada 14 yaş grubu öğrencilerin, karate sporu ile uğraşmalarında “Başarı ve kazanmaktan haz duymak” maddesine ilişkin görüşlerinin çok yüksek ($\bar{x}=4.38$) olduğunu tespit etmişlerdir (76). Bu bulgular çalışmamızda elde ettiğimiz bulgularla paralellik arz etmektedir. Buradan hareketle bu yaş grubu öğrencilerin başarı ve kazanmaktan zevk duyduklarını söyleyebiliriz.

Araştırma gurubunun, yüzme branşı ile uğraşma nedenlerine ilişkin görüşlerden “Yüzme branşıyla uğraşarak boş zamanlarımı olumlu değerlendirmek” maddesine ilişkin görüşlerinde ortalamanın ($\bar{x}=4.10$) çok yüksek olduğu tespit edilmiştir. Genel ortalamanın çok yüksek oluşu, öğrencilerin bu sporla yaz dönemlerinde uğraşmalarını bir boş zaman değerlendirme faaliyeti olarak da değerlendirdiklerini söyleyebiliriz.

Araştırma gurubunun, yüzme branşı ile uğraşma nedenlerine ilişkin görüşlerden “Sporun olumlu katkılarından haberdar olmak” maddesine ilişkin görüşlerinde ortalamanın ($\bar{x}=3.98$) yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Konu ile ilgili yapılan farklı çalışmalarda ilgili sporun olumlu katkılarından haberdar olmak maddesine ilişkin görüşlerin çok yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir (76, 79, 80). Yapılan çalışmalar, bizim çalışmamızı destekler niteliktedir. Buradan hareketle öğrencilerin sporun olumlu katkılarından haberdar olduklarını bu sebeple spor ile uğraştıklarını söyleyebiliriz.

Araştırma gurubunun, yüzme branşı ile uğraşma nedenlerine ilişkin görüşlerden “Sporcu olarak arkadaşlarım tarafından tanınıp sevilme ve sayılmak” maddesine ilişkin görüşlerinde ortalamanın ($\bar{x}=3.60$) yüksek düzeyde, kolayca bir arkadaş grubuna katılmak maddesine ilişkin görüşlerinden elde edilen ortalamanın ($\bar{x}=3.50$) yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular ışığında öğrencilerin yaz spor okullarında yüzme branşı ile uğraşma nedenlerinin tanınmak, ün kazanmak, sevilme ve sosyalleşme olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırma gurubunun, yüzme branşı ile uğraşma nedenlerine ilişkin görüşlerden “Maddi geliri arttırmak” maddesine ilişkin görüşlerinde ortalamanın ($\bar{x}=2.28$) orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin yüzme branşı ile uğraşma nedenleri arasında maddi gelirimi arttırmak maddesine ilişkin görüşlerinde elde edilen ortalama puanların orta düzeyde olması, öğrencilerin yaz dönemlerinde yüzme branşı ile uğraşırken, üst düzeyde maddi beklentilerinin olmadığını düşündüklerini söyleyebiliriz.

5.3. Çalışmada Yer Alan Öğrencilerin Yaz Spor Okullarında Yüzme Branşından Beklentilerine İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi

Araştırma grubunun yüzme branşından beklentilerinde “Sağlıklı olmak ve sağlığımı korumak” maddesine ilişkin görüşlerinden elde edilen ortalama ($\bar{x}=4.36$) değerlerin ve “İyi bir fiziki görünüme sahip olmak” maddesinden elde edilen ortalama ($\bar{x}=4.05$) değerlerin çok yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle, ilköğretim öğrencilerinin spor yaparak sağlıklı olunacağı ve iyi bir fizik yapısına sahip olunacağı bilgisini taşıdıklarını söyleyebiliriz.

Araştırma grubunun, yüzme branşından beklentilerinde “İyi bir sporcu olmak ve hayatımı spordan kazanmak” maddesine ilişkin görüşlerinde ortalamanın ($\bar{x}=2.82$) orta düzeyde ve “Maddi olanaklara kavuşmak” maddesine ilişkin görüşlerinde ($\bar{x}=2.75$) orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Şimşek, yaptığı çalışmada çocukların atletizm branşından beklentilerinde “İyi bir sporcu olmak ve hayatımı spordan kazanmak” maddesine ilişkin görüşlerinin çok yüksek ($\bar{x}=4.57$) olduğunu tespit etmiştir (80). Bu bulgu ile çalışmamızda elde ettiğimiz bulgular tezatlık göstermektedir.

Araştırma grubumuzun “Maddi geliri arttırmak” maddesine ilişkin görüşlerinin de orta düzeyde olması, “Hayatımı spordan kazanmak” ve “Maddi olanaklara kavuşmak” maddelerine ilişkin görüşlerinde orta düzeyde olması ile paralellik arz etmektedir. Dolayısıyla araştırma grubunun yaz spor okullarında yüzme sporuna yönelmelerinde ve beklentilerinde maddi boyutların çok ön planda olmadığı söylenebilir.

Araştırma grubunun, yüzme branşından beklentilerinde “Milli takıma seçilmek milli olmak” maddesine ilişkin görüşlerinde ortalamanın ($\bar{x}=3.50$) yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Alibaz ve arkadaşları, yapmış oldukları çalışmada 14-15 yaş grubu karatecilerin milli takıma seçilmek ve milli olmak maddesine ilişkin görüşlerinin ($\bar{x}=4.72$) çok yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır (76).

Bu bulgular çalışmamızda elde edilen bulgularla örtüşmektedir. Çalışmamızda yer alan öğrencilerin bu branştan beklentilerinde “Milli takıma seçilmek ve milli olmak” maddesine ilişkin görüşlerinin yüksek çıkmasını daha çok manevi açıdan ulaşmak istediği önemli hedef olarak değerlendirebiliriz.

Araştırma gurubunun, yüzme branşından beklentilerinde “Çevresiyle spor yapan popüler biri olarak ilişkilerimi sürdürmek” maddesine ilişkin görüşlerinde ortalamanın ($\bar{x}=3.33$) yüksek düzeyde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu maddeye ilişkin görüşlerin yüksek çıkmasını, sporcuların toplum içerisindeki popülaritesi düşünüldüğünde, öğrencilerinde sporla popüler ve tanınan biri olmak istediklerine bağlayabiliriz.

Araştırma gurubunun, yüzme branşından beklentilerinde “İlerde sporla ilgili üniversite düzeyinde eğitim görmek” maddesine ilişkin görüşlerinde ortalamanın ($\bar{x}=2.83$) orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma gurubunun, yüzme branşından beklentilerinde etkili olan görüşlerden “Beden eğitimi öğretmeni olmak” maddesine ilişkin görüşlerinde ortalamanın ($\bar{x}=2.57$) orta düzeyde, “Hakem olmak” maddesine ilişkin görüşlerinde ortalamanın ($\bar{x}=2.52$) orta düzeyde, “Antrenör olmak” maddesine ilişkin görüşlerinde ortalamanın ($\bar{x}=2.52$) orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular araştırma grubunun yaz dönemlerinde yüzme sporu ile uğraşmalarında beden eğitimi öğretmeni, hakem ve antrenör olmak gibi bir gayelerinin olmadığını söyleyebiliriz.

Alibaz ve arkadaşları, 14-15 yaş grubu karatecilerin Beden eğitimi öğretmeni olmak maddesine ilişkin görüşlerinin yüksek olduğu bulgusuna ulaşmıştır (76). Bu çalışma, bizim çalışmamızla paralellik göstermemektedir.

Sonuç olarak, yaz spor okulların da yüzme branşına yönelen ilköğretim çocuklarının yüzme branşına yönelme nedenleri ve beklentilerini tespit etmek amacıyla yaptığımız çalışmada, öğrencilerin yüzme branşına yönelmelerinde etkili olan unsurlar arasında anne-babanın etkisi ve yüzmeyi öğrenmedeki etkisi çok yüksek, basın yayın ve televizyon kuruluşlarının etkisi orta düzeyde, okul spor tesisleri ve malzemenin etkisinin düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Yüzme branşı ile uğraşma nedenlerine baktığımızda boş zamanları olumlu değerlendirmek, yüzme branşıyla uğraşarak sağlıklı olmak, başarı ve kazanmaktan zevk almak ve yüzmeyi sevmek maddelerine ilişkin puanların çok yüksek olduğu tepsi edilmiştir. Yüzme branşından beklentileri boyutunda ise sağlıklı olmak ve sağlığını korumak, iyi bir fiziki görünüme sahip olmak maddelerine ilişkin görüşlerin çok yüksek milli takıma seçilmek ve milli olmak maddesine verilen puanları ortalamasının da yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

6. KAYNAKLAR

1. Yetim AA. Sosyoloji ve Spor. Berikan Yayınevi, Ankara, 2010: s.81
2. Kılıcıgil E, Gezgin MF, Gürbüz F, Çamdeviren H. Elit sporcularda branş değiştirerek spora yönelmede etkili faktörler. I. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi, Ankara, 2000
3. Güven Ö. Türklerde Spor Kültürü. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, Ankara, 1992: s.1
4. Bozdoğan A. Teknik Analizleri ve Yöntemi. Görsel Yayınevi, İstanbul, 1986: s.12-13
5. Aracı H. Öğretmen ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi, 2. Baskı. Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1999: s.88
6. İnal AN. Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş. Desen Ofset Matbaacılık, Konya, 2000: s.24
7. Kılıcıgil E. Sosyal Çevre Spor İlişkileri. Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1998: s.5
8. Görücü A. Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında okuyan öğrencilerin aktif spor yapma durumlarının belirlenmesi. Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2006:343-351
9. İnal N. Beden Eğitimi ve Spor Bilimi. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2003: s.7
10. Voigt D. Spor Sosyolojisi. Atalay A, Alkım Yayınları, İstanbul, 1998; s.86-123
11. Mirzeoğlu N. Spor Bilimlerine Giriş. Bağırhan Yayınevi, Ankara, 2003: s.64
12. Erkal ME. Sosyolojik Açından Spor. Filiz Kitap Evi, İstanbul, 1982: s.7
13. Fişek K. 100 Soruda Türkiye Spor Tarihi. Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1985: s.5-8
14. Mirzeoğlu N. Spor Bilimlerinin Tarihsel Temelleri. Bağırhan Yayınevi, Ankara, 2006: s.30
15. Fişek K. Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünyada ve Türkiye’de Spor Yönetimi, 1. Baskı. YGS Yayınları, İstanbul, 2003: s.43
16. İnal AN. Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş. Selçuk Üniversitesi Vakfı Yayınları, Konya, 1998: s.54
17. Korkut H. Türk Üniversiteleri ve Üniversite Araştırmaları. A.Ü Basımevi, Ankara, 1984: s.65

18. Kuruç Z. Spor Psikolojisine Giriş. TTB Merkez Konseyi Spor Hekimliği Kolu, Ankara, 1992: s.96-100
19. Alpman C. Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyu Gelişimi. Can Reklam Evi Basın Yayın Ofset Matbaacılık, Ankara, 2001: s.98
20. Doğan O. Spor Psikolojisi. Nobel Kitapevi, İstanbul, 2005: s.2
21. Baumann S. Uygulamalı Spor Psikolojisi. İkizler C, Özcan AO, Alfa Basın Yayın Dağıtım, İstanbul, 1994: s.78
22. Kuru E. Sporda Psikoloji. Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi, Ankara, 2000: s.59
23. Yaşar S. Antrenman Bilgisi. Tutibay Yayınları, Ankara, 1997: s.5
24. Göral M, Yapıcı AK. Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş. Desen Ofset, Kütahya 2001: s.22
25. Sevinç G. Kurumlara Sosyolojik Bakış. Birey Yayıncılık, İstanbul, 2005: s.23
26. Diana EW, Mears B. Intervention in school and clinic. Academic Research Library, 2004;39:4
27. Necmettin E. Yaşam Boyu Spor. Bağırhan Yayınları, Ankara, 1998: s.6
28. Kirazoğlu Z. Ders dışı sportif etkinliklerde okul, kulüp ve yerel yönetimlerin işlevlerine genel bir bakış. Amatör Spor Dergisi, 1992;48:26-29
29. Gökmen H. Zorunlu Seçmeli Beden Eğitimi Dersleri ve Orta Doğu Teknik Üniversitesinde Uygulanabilirliği. D.S.İ Matbaası, Ankara, 1984: s.9
30. Altunışık R, Coşkun R, Bayraktaroğlu S, Yıldırım E. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, 3. Baskı. Sakarya Kitapevi, Sakarya, 2004: s.68
31. Web Sayfası, <http://www.turkcebilgi.com/y%FCzme/ansiklopedi> (Erişim Tarihi: 21.10.2009)
32. Pollock ML, Wilmore JH, Fox SM. Health and Fitness Through Physical Activity. John Wiley and Sons, Newyork , 1978: p.41
33. Odabaş B. 12 Haftalık Yüzme Temel Eğitim Çalışmalarının 7-12 Yas Gurubu Kız ve Erkek Yüzücülerin Fiziksel ve Motorsal Özellikleri Üzerine Etkisi. 2003, Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 83 Sayfa, Kocaeli, (Yrd. Doç. Dr. Kenan Sivrikaya)
34. Urartu Ü. Yüzme Kitabı. İnkılap Kitap Evi, İstanbul, 1994: s.10-11

35. Tahıllıoğlu A. Kara Harp Okulu Erkek Yüzme Takımının Bazı Antropometrik Ölçülerinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi. 1999, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 58 Sayfa, Ankara (Yrd. Doç. Dr. Atilla Pulur)
36. Günay E. Düzenli Yapılan Yüzme Antrenmanlarının Çocukların Bazı Fiziksel Ve Fizyolojik Parametreleri Üzerine Etkisi. 2007, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 86 Sayfa, (Prof. Dr. Kemal Tamer)
37. Soydan S.12-14 Yaş Grubu Bayan Sporcularda Klasik ve Vücut Ağırlığıyla Yapılan 8 Haftalık Kuvvet Antrenmanlarının 200m. Serbest Yüzmedeki Geçiş Derecelerine Etkisi. 2006, Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 61 Sayfa, Kocaeli, (Prof. Dr. Yavuz Taşkıran)
38. Özüak A. Yüzme Hazırlık Periyodunda Kara Kuvvet ve Dayanıklılık Antrenmanlarının Performansa Etkisi. 1996, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 52 Sayfa, İstanbul (Prof. Dr. Bekir Çoksevim)
39. Web Sayfası, <http://www.yuzme.com> (Erişim Tarihi: 04.09.2011)
40. Baltacı G. Fiziksel Aktivite Bilgi Serisi. Sağlık Bakanlığı Yayını, Ankara, 2007: s.10
41. Doğan İ. Sosyoloji: Kavramlar ve Sorunlar. Pegem A. Yayıncılık, Ankara, 2002: s.18
42. Özdiñç Ö. Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Spor ve Spora Katılımın Sosyalleşmeyle İlişkisi Üzerine Görüşleri. 2004, Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 100 Sayfa, Adana (Yrd. Doç. Dr. Dilek Bostan Budak)
43. Öztürk F. Toplumsal Boyutlarıyla Spor. Bağırđan Yayınları, Ankara, 1998: s.51
44. Dökmen Ü. İletişim Çalışmaları ve Empati. Sistem Yayınları, İstanbul, 2000: s.36
45. Çöndü A. Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 1999: s.3-21.
46. Söğüt M. Sporun Bedensel Engellilerin Sosyalleşmeleri Üzerine Etkisi. 2006, Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 103 Sayfa, Mersin (Yrd. Doç. Dr. Mehmet Şahin)
47. Dönmezer S. Toplum Bilim, 11. Baskı. Beta Basımevi, İstanbul, 1994: s.121-126
48. Akyüz H. Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları Üzerine Bir Araştırma. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1992: s.215-226.
49. Çaha Ö. Spora Yaslanarak Bir Nefes Almak. Beta Yayıncılık, Ankara, 1999:s.14

50. İşler H. Beden Eğitimi ve Spor Bilgileri El Kitabı, 1. Baskı. Dizgi Baskı Lazer Ofset, Niğde, 2001: s.19
51. Yıldırım Y. Türkiye’de Performans Tenisi Yapan Sporcuların Tenise Başlama Nedenleri ve Beklentileri. 2007, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 96 Sayfa, Ankara (Yrd. Doç. Dr. Hakan Sunay)
52. Küçük V. Türkiye’de bayan futbolunun sosyo-kültürel açıdan değerlendirilmesi. 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 2002
53. Kara E, Pulur A. Üniversite öğrencilerinin dağcılık sporuna yönelmelerinde etkili olan faktörler. Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2003;2(5):31-39
54. İnel MS. Kimlik Oluşumunda Spor Ne Kadar Merkezde. 1996, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 69 Sayfa, Mersin (Yrd. Doç. Dr. Cengiz Altınok)
55. Görücü A. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Okuyan Öğrencilerin Spor Yapma Amaçları ve Spora Yönlendirilmelerinde Etkin Olan Faktörler. 2001, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 95 Sayfa, Konya (Yrd. Doç. Dr. Şakir Berber)
56. Güven Ö. Minder Güreşini Seçenlerin Tercihinde Rol Oynayan Psikik Özellikler. 1988, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 297 Sayfa, İstanbul (Prof. Dr. Recep Doksat)
57. Karaküçük S, Yetim A. Sporcuların spor yapma amaçları ve spora yönlendirilmelerinde etken olan faktörler üzerine bir araştırma. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, Ankara, 1997;2(1):71-79
58. Öztabağ S. Antrenörlük Psikolojisi. Türkiye Futbol Federasyonu Teknik Kitaplar Yayını, Ankara, 1974: s.9
59. Kılıçgil E. Sosyal Çevre- Spor İlişkileri: Teori ve Elit Sporculara İlişkin Bir Uygulama. Bağırhan Yayinevi, Ankara, 1998: s.48
60. Akandere M, Baştuğ G, Zekeriya A. Erkek maratoncularda sosyal çevre ve ekonomik durumun spora yönelmeye etkisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2009:461
61. Dündar U. Antrenman Teorisi. Nobel Yayınevi, Ankara, 2003: s.42

62. Kafkas M, Taşkiran C, Arslan C, Uçak M. Yıldız erkek milli ve amatör badmintoncuların bazı fiziksel, fizyolojik ve antropometrik parametrelerinin karşılaştırılması. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2009:14
63. Göktaş Z. Farklı Sosyo-Ekonomik Yapıdaki Ortaöğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Spora Katılımına Etki Eden Faktörler. 1994, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 91 Sayfa, Ankara (Yrd. Doç. Dr. Azmi Yetim)
64. Tezcan M. Boş Zamanlar Sosyolojisi. Doğan Matbaası, Ankara, 1977: s.90
65. Yörükoğlu A. Çocuk Ruh Sağlığı Çocuğun Kişilik Gelişimi Yetiştirilmesi ve Ruhsal Sorunları. Acar Matbaacılık, İstanbul, 1994: s.125
66. Ergun M. Eğitim Sosyolojisine Giriş: Eğitim ve Toplum, 5. Baskı. Ocak Yayınları, Ankara, 1994: s.41-38
67. Nirun N. Sosyoloji. MEGSB Yayınları, İstanbul, 1986: s.3-91
68. Yıldız GH. Ortaöğretim Kurumları Spor Alanında Okuyan Öğrencilerin Spora Başlama ve Bu Alanı Seçme Nedenleri İle Beklentileri (Ankara İli Örneği). 2006, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 118 Sayfa, Ankara (Yrd. Doç. Dr. Mehmet Sezen)
69. Houck P. Nasıl Kendinizin En İyi Arkadaşı Olabilir misiniz?, 2. Baskı. İkizler E, Rota Yayınları, İstanbul, 1997: s.101-102
70. Büyük Laeousse, İstanbul 1986;(5): s.112
71. Karasüleymanoğlu A. Yeni Boyutlarıyla Spor, 2. Baskı. Engin Yayınları, Ankara, 1989: s.28
72. Şemin RU. Gençlik Psikolojisi. G.Ü. Edebiyat Fakültesi, Yayın No: 2677, İstanbul 1980: s.189
73. Ozankaya Ö. Toplum Bilimine Giriş. SBF Yayınları, Ankara, 1977: s.3
74. Akay İ. Sosyalleşme Sürecinde Kitle İletişim Araçları. 2006, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 85 Sayfa, İstanbul (Doç. Dr. Ahmet Şahinkaya)
75. Sunay Y, Sunay H. Lise öğrencilerinin beden eğitimi dersinden beklentileri ve beklentilerinin gerçekleşme düzeyi. Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Yayınları, 1996;4(1):35-53

- 76.** Alibaz A, Gündüz N, Şentuna M. Türkiye’de üst düzey taekwondo, karate ve kick-boks sporcularının bu spor branşına yönelmelerine teşvik eden unsurlar, yapma nedenleri ve geleceğe yönelik beklentileri. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2006:91-102
- 77.** Çon M, Yetim A, Ağaoğlu SA, Taşmektepligil MY. Elit düzeyde spor yapanların spora yönelmelerinde ilk ve orta öğretim kurumlarının etkisi üzerine bir araştırma. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1997: s.41-53
- 78.** Şahan H, Çınar V, Şahin MY. Gelişmekte olan ülkelerde spor organizasyonlarının ülke tanıtımına katkısı. 3. Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi, 2005
- 79.** Bayraktar B, Sunay H. Türkiye’de elit bayan ve erkek voleybolcuların spora başlamasına etki eden unsurlar ve spordan beklentileri. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2007: s.63-72
- 80.** Şimşek D. Ortaöğretim Atletizm Yapan Sporcu Öğrencilerin Atletizm Branşına Yönelme Nedenleri ve Beklentileri. 2005, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 199 Sayfa, Ankara (Doç. Dr. Kadir Gökdemir)

7.EKLER

Ek 1. Survey anket örneği

Değerli Sporcular;

Bu araştırma “İlköğretim Öğrencilerinin Yaz Spor Okullarında Yüzme Sporuna Yönelme Nedenleri ve Beklentileri” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında kullanılmak üzere yapılmaktadır. Araştırmadan elde edilen veriler bilimsel amacı dışında kullanılmayacaktır. Size uygun seçeneğin yanındaki kutucuğa X işareti koyarak cevabınızı belirtiniz. Araştırmaya katıldığınız için teşekkür ederiz.

Kişisel Bilgiler

- Yaşınız ( ) 7-8 ( ) 9-10 ( ) 11-12 ( ) 13-14 ( ) 15 ve üzeri
- Cinsiyetiniz ( ) erkek ( ) Bayan
- Ailenizin aylık gelir düzeyi? (Türk Lirası)
( ) 500-1200 □ ( ) 1201-1900 ( ) 1901-2600 ( ) 2601- 3300 ( ) 3301-4000 ( ) 4001 ve üzeri
- İkamet ettiğiniz yer ? ( ) Kendi Evimiz □ ( ) Kira

Yüzme Branşını Tercih Etmenizdeki Etkili Olan Unsurlar ile İlgili Görüşlerinizin düzeyi nedir?	Hiç	Az	Orta	Fazla	Oldukça fazla
Anne, baba ve kardeşin yüzmeye yönelmemdeki etkisi					
Yakın çevredeki bir antrenörün yüzmeye yönelmemdeki etkisi					
Yaşadığınız çevrenin yüzmeye yönelmemdeki etkisi					
Arkadaş ve akran grubunun yüzmeye yönelmemdeki etkisi					
Beden eğitimi öğretmenin yüzmeye yönelmemdeki etkisi					
Basın-yayın organlarının yüzmeye yönelmemdeki etkisi					
Televizyon kanallarının yüzmeye yönelmemdeki etkisi					
Okul spor tesisi ile malzemenin yüzmeye yönelmemdeki etkisi					
Maliyetinin düşük olmasının yüzmeye yönelmemdeki etkisi					
Yüzmeyi öğrenmekteki etkisi					
Yaz dönemlerinde serinletiyor olması					
Yüzme Branşıyla Uğraşma Nedenleriniz ile İlgili Görüşleriniz Nelerdir?	Hiç	Az	Orta	Fazla	Oldukça fazla
Maddi gelirimi arttırmak					
Yüzme branşını sevmek					
Sporun olumlu katkılarından haberdar olmak					
Kolayca bir arkadaş grubuna katılmak					
Yüzme branşıyla uğraşarak boş zamanlarımı olumlu değerlendirmek					
Yüzme branşıyla uğraşarak sağlıklı olmak					
Sporcu olarak arkadaşların tarafından tanınıp sevilme ve sayılmak					
Başarı ve kazanmaktan zevk duymak					
Yüzme branşından beklentileriniz ile ilgili görüşleriniz nelerdir?	Hiç	Az	Orta	Fazla	Oldukça fazla
Sağlıklı olmak ve sağlığımı korumak					
İyi bir fiziki görünüme sahip olmak					
Çevresiyle, spor yapan popüler biri olarak ilişkilerimi sürdürmek					
İyi bir sporcu olmak ve hayatımı spordan kazanmak					
İlerde sporla ilgili üniversite düzeyinde eğitim görmek					
Antrenör olmak					
Hakem olmak					
Beden Eğitimi Öğretmeni Olmak					
Maddi Olanaklara Kavuşmak					
Milli Takıma Seçilmek, Milli Olmak					

ÖZGEÇMİŞ

Taner DAĞLIOĞLU, 1987 yılında Gaziantep'te doğdu. İlk ve orta öğrenimini Gaziantep'te tamamladı. 2005 yılında Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu Rekreasyon Bölümünü kazandı ve 2010 yılında mezun oldu. Yüzme, Sutopu ve Sualtı Sporları branşlarında antrenör ve sporcu olarak görev yaptı. 2010 yılında Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'nda yüksek lisans programına başladı. Türkiye Yüzme Federasyonu'nun 2. kademe Yüzme Antrenörlük belgesine, Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu'nun Dalgıçlık Brövesi ve Gümüş Cankurtaranlık belgesine, Modern Pentatlon Federasyonu'nun 1. kademe antrenörlük belgesine, Sutopu Federasyonu'nun hakemlik belgesine sahiptir.